

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка

Природничо-економічний факультет

Кафедра економіки підприємства

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

ПРАКТИКУМ

**для проведення практичних занять
та самостійної роботи
(Електронне видання)**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр»
спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування,
073 Менеджмент,
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
денної та заочної форм навчання

Кам'янець-Подільський
2022

Навчальний посібник «Практикум для проведення практичних занять та самостійної роботи» (Електронне видання) підготовлений відповідно до програми курсу «Бухгалтерський облік» з врахуванням нових законодавчих та нормативно-правових актів, положень та вказівок з економічних та правових питань, а також відповідно до вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні в майбутніх фахівців фундаментальних знань і освоєнні концептуальних основ бухгалтерського обліку як інформаційної бази прийняття ефективних управлінських рішень.

Завдання - теоретична підготовка та формування практичних навичок здобувачів вищої освіти з питань бухгалтерського обліку та їх сучасної парадигми в системі управління підприємством.

У посібнику викладено основи та методику побудови бухгалтерського обліку, його предмету і методу; методику обліку грошових коштів, дебіторської заборгованості, оборотних та необоротних активів, зобов'язань підприємства, а також обліку витрат, доходів та фінансових результатів.

Найменування підприємств, місце їх розміщення, прізвища посадових осіб, цифрові та інші дані, наведені в практикумі, є умовними і довідковим матеріалом слугувати не можуть.

Укладач:

Мазур Н.А. - *д.е.н, професор, завідувач кафедри економіки підприємства*

Рецензенти:

Лаврук В.В. – *д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем ЗВО «Подільський державний університет»;*

Лаврук О.С. – *к.е.н., доцент кафедри менеджменту К-ПНУ імені Івана Огієнка*

Схвалено і затверджено до видання:

кафедрою економіки підприємства (протокол №1 від 17 січня 2022 року);

Вченою радою природничо-економічного факультету (протокол №2 від 22 лютого 2022 року)

ЗМІСТ

Тема 1. Суть, мета і загальна характеристика бухгалтерського обліку	4
Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку, характеристика об'єктів обліку	10
Тема 3. Балансовий метод відображення інформації в бухгалтерському обліку	17
Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	25
Тема 5. Документація та інвентаризація	32
Тема 6. Облікові регістри та форми бухгалтерського обліку	37
Тема 7. Бухгалтерський облік грошових коштів та дебіторської заборгованості	41
Тема 8. Облік оборотних активів на підприємстві	53
Тема 9. Облік необоротних активів	63
Тема 10. Облік зобов'язань підприємства	76
Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства	80
Рекомендована література	85

Тема 1. Суть, мета і загальна характеристика бухгалтерського обліку

Завдання 1.1.

Яке з наведених визначень, на Вашу думку, найбільш повно характеризує бухгалтерський облік. Проаналізуйте переваги і недоліки кожного з них. Вихідні дані: визначення бухгалтерського обліку подано в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення бухгалтерського обліку

№ з/п	Джерело	Бухгалтерський облік
1.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року N 996-XIV	Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень (ст. 1)
2.	Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. Частина 1. Житомир: ЖІТІ, 1996. 236с.	основа для прийняття рішень у бізнесі; це система оцінки фінансової діяльності, яка використовується в бізнесі шляхом реєстрації і систематизації даних про продаж, купівлю та інші угоди. Він узагальнює цю інформацію і надає їй таких форм, які дозволяють оцінити результати минулої діяльності, сучасний стан і перспективи розвитку підприємства; це - безперервне і суцільне спостереження за господарськими процесами, відображення всієї сукупності господарських засобів та господарських процесів в рамках одного підприємства за допомогою грошової оцінки (с.8, 41)
3.	Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384с.	полягає в безперервному, суцільному, документально обґрунтованому і взаємопов'язаному відображенні об'єктів цього виду обліку (господарських засобів, джерел їх формування, процесів і результатів господарської діяльності) в грошовому вираженні для забезпечення користувачів бухгалтерської інформації з метою прийняття управлінських рішень (с.9)

Завдання 1.2.

Які з наведених господарських операцій знайдуть першочергове відображення в оперативному, статистичному або бухгалтерському обліку?

Вихідні дані:

придбано основні засоби у постачальників;

у поточному місяці собівартість одиниці продукції зменшилась на 100 грн.;

протягом дня на автотранспортному підприємстві використовувалось 6 автомобілів, 2 - перебувають у ремонті;

протягом року прийнято на роботу 120 працівників, звільнено – 17;

за власним бажанням звільнено працівника з посади головного бухгалтера; ліквідовано підприємство.

Завдання 1.3. Здійснити порівняння фінансового та управлінського обліку

за наведеними в таблиці 1.3 характеристиками.

Таблиця 1.2

Порівняння фінансового та управлінського обліку

№ з/п	Порівняльні характеристики	Фінансовий	Управлінський
1.	Головні користувачі інформації		
2.	Використання вимірників		
3.	Відкритість даних		
4.	Ступінь достовірності даних		
5.	Періодичність складання звітів		
6.	Обов'язковість ведення		

Завдання 1.4.

Покажіть на рис. 1.1 послідовність етапів господарського обліку, поясніть кожен етап.

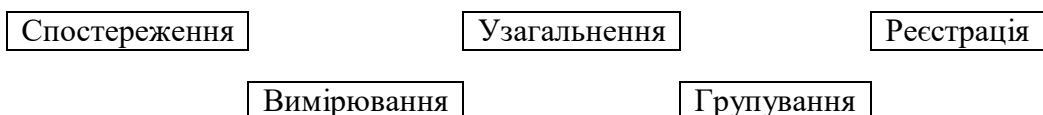

Рис.1.1. Етапи господарського обліку

Завдання 1.5. Які користувачі облікової інформації належать до зовнішніх, а які до внутрішніх? Поставте позначки у відповідних колонках. Вихідні дані: перелік користувачів наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Користувачі облікової інформації

№ з/п	Користувачі облікової інформації	Внутрішні	Зовнішні
1.	Ділові партнери		
2.	Аудиторські контори		
3.	Банки		
4.	Менеджери		
5.	Покупці й замовники		
6.	Цільові фонди		
7.	Фінансові аналітики		
8.	Власники		
9.	Інвестори		
10.	Постачальники		
11.	Керівники підрозділів		
12.	Податкові органи		
13.	Суд		
14.	Державна статистика		
15.	Управлінський персонал		

Завдання 1.6.

Визначте види облікових вимірників, заповнивши таблицю 1.4.

Таблиця 1.4

Облікові вимірники

№ з/п	Майно, витрати праці	Облікові вимірники		
		Натуральний	Трудовий	Грошовий
1.	Гроші в касі – 30 грн.			
2.	Бензин – 100 л			
3.	Цвяхи – 100 кг			
4.	Відпрацьований робітниками час – 12 людино-днів			
5.	Вантажівки – 10 шт.			
6.	Паливо – 100 грн.			
7.	Лампи – 20 шт.			
8.	Запасні частини – 80 грн.			
9.	Матеріали – 50 грн.			
10.	Дошки – 50 м ³			
11.	Автомобілі – 100000 грн.			
12.	Заробітна плата – 1000 грн.			

Завдання 1.7. Визначте вартість складових майна підприємства та джерел його утворення та згрупуйте результати в таблицю 1.5.

Таблиця 1.5

Складові майна підприємства і джерела його утворення

Складові майна	Вартість, тис.грн.	Складові джерел	Вартість, тис.грн
Всього		Всього	

Вихідні дані:

вартість обладнання – 3000 тис. грн., будівлі і споруди – 10000 тис. грн., отриманий короткотерміновий кредит банку – 300 тис. грн., товари на складі – 500 тис. грн., готова продукція – 200 тис. грн., пайовий капітал – 10500 тис. грн., нерозподілений прибуток – 2974 тис. грн., готівка в касі – 4 тис. грн., дебіторська заборгованість 40 тис. грн., кредиторська заборгованість – 20 тис. грн., патент 50 тис. грн.

Тести для самоконтролю знань за темою 1:

1. Господарський облік поділяють на:

- а) фінансовий, податковий, управлінський;
- б) бухгалтерський, виробничий, управлінський;

- в) оперативний, статистичний, бухгалтерський;
- г) статистичний, податковий, бухгалтерський;
- д) немає правильної відповіді.

2. Бухгалтерський облік є видом:

- а) податкового обліку;
- б) фінансового обліку;
- в) господарського обліку;
- г) статистичного обліку.

3. Не є етапами (стадіями) господарського обліку:

- а) спостереження;
- б) вимірювання;
- в) реєстрація;
- г) узагальнення;
- д) немає правильної відповіді.

4. У якому варіанті відповіді перелічено тільки натуральні показники:

- а) гривня, копійка, метр;
- б) кілограм, умовна банка, метр;
- в) долар, людино-день, штука;
- г) тонна, кілограм, відсоток;
- д) у жодному з наведених.

5. Не є обов'язковим і використовується винятково для внутрішніх потреб управління:

- а) податковий облік;
- б) управлінський облік;
- в) фінансовий облік;
- г) креативний облік;
- д) всі наведені вище.

6. Обов'язковість ведення бухгалтерського обліку в Україні зазначена у:

- а) Цивільному кодексі України;
- б) Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
- в) Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку;
- г) Господарському кодексі України;
- д) Міжнародних стандартах фінансової звітності.

7. Які з наведених користувачів бухгалтерської інформації є внутрішніми:

- а) апарат управління підприємством;
- б) власники;
- в) керівники структурних підрозділів;
- г) робітники;
- д) всі перелічені вище.

8. Вкажіть послідовність етапів процесу господарського обліку:

- а) вимірювання, спостереження, групування, реєстрація, узагальнення;
- б) спостереження, вимірювання, реєстрація, групування, узагальнення;
- в) узагальнення; групування, реєстрація, вимірювання;
- г) вимірювання, групування, реєстрація, узагальнення;
- д) немає правильної відповіді.

9. Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень — це:

- а) одне з відомих визначень господарського обліку;
- б) визначення бухгалтерського обліку, наведене в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- в) визначення стратегічного обліку;
- г) визначення управлінського обліку;
- д) визначення внутрішньогосподарського обліку, наведене в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

10. Який з наведених принципів полягає в тому, що фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарської діяльності:

- а) принцип автономності;
- б) принцип обачності;
- в) принцип послідовності;
- г) принцип безперервності;
- д) принцип повного висвітлення.

11. Який з наведених принципів фінансової звітності полягає в тому, що для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів:

- а) принцип нарахування та відповідність доходів і витрат;
- б) принцип послідовності;
- в) принцип безперервності;
- г) принцип автономності;
- д) принцип повного висвітлення.

12. Принцип превалювання сутності над формою полягає у:

- а) відображенні господарських операцій у бухгалтерському обліку, тільки виходячи із змісту первинних документів;
- б) відображенні господарських операцій за їх юридичним змістом;
- в) відображенні господарських операцій у бухгалтерському обліку тільки за наявності документального підтвердження;
- г) порівнянні доходів звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів;
- д) відображенні господарських операцій у бухгалтерському обліку за їх

економічною сутністю.

13. Який принцип бухгалтерського обліку полягає у використанні в обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню доходів та активів:

- а) принцип нарахування та відповідність доходів і витрат;
- б) принцип автономності;
- в) принцип безперервності;
- г) принцип обачності.

14. До господарських засобів належать:

- а) сировина та матеріали, гроші в дорозі, капітальні інвестиції;
- б) заборгованість постачальникам за поставлені матеріальні цінності;
- в) каса, рахунок в банку, прибуток;
- г) усі відповіді правильні.

15. Основною метою фінансового обліку є:

- а) облік масових явищ;
- б) узагальнення даних про господарську діяльність у формі фінансової звітності;
- в) облік та розподіл витрат за центрами відповідальності;
- г) відображення господарських операцій в первинних документах і реєстрах;
- д) складання податкових декларацій.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку, характеристика об'єктів обліку

Завдання 2.1 – самостійна робота.

Ознайомитись із рисунком 2.1. Дати визначення основних понять, що є об'єктами бухгалтерського обліку.

Рис. 2.1. Об'єкти фінансового обліку

Завдання 2.2 – самостійна робота. Перелічити і охарактеризувати принципи бухгалтерського обліку.

Завдання 2.3.

Ознайомтесь із рис. 2.2.

Розкрийте сутність методу бухгалтерського обліку, обираючи відповідні пари елементів методу.

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів і прийомів, за допомогою яких відображається наявність та рух господарських засобів та джерел їх утворення

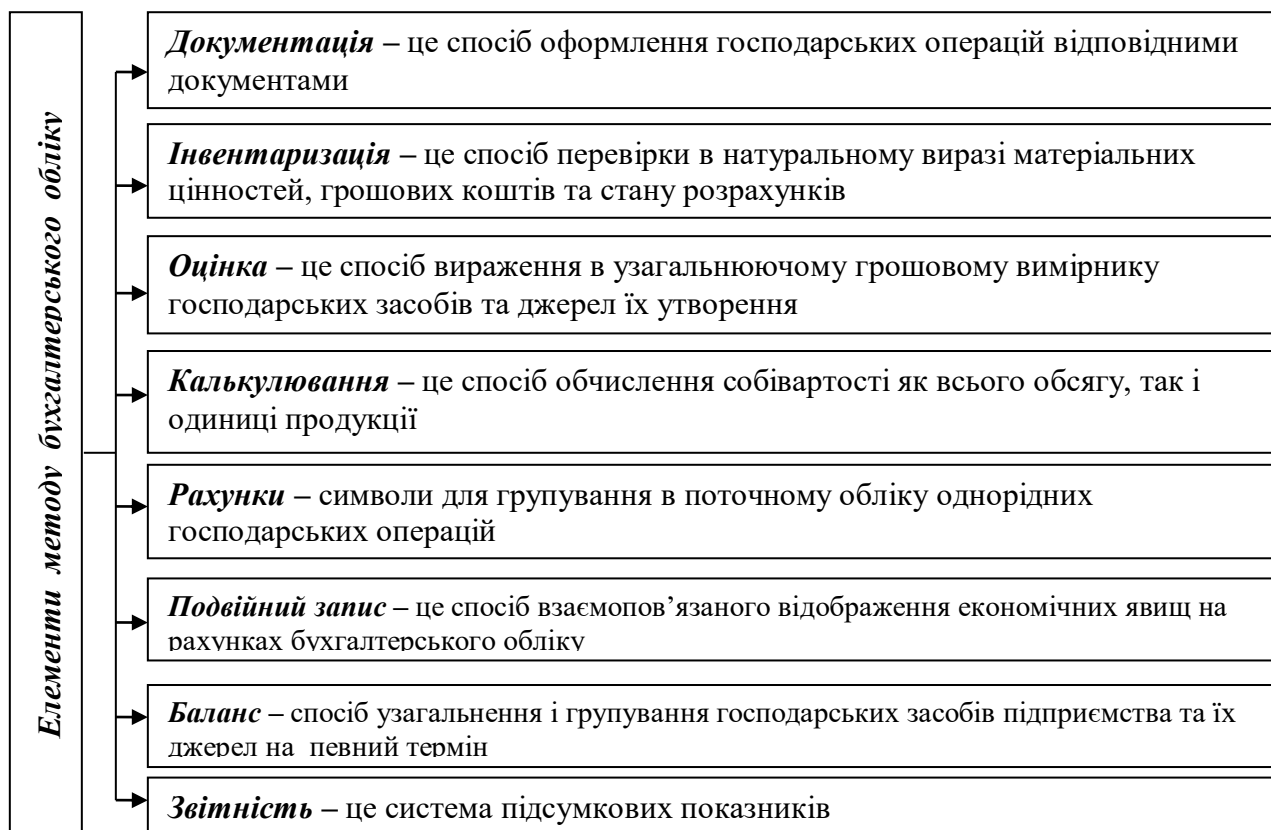

Рис. 2.2. Метод та елементи методу бухгалтерського обліку

Завдання 2.4.

Виконати групування господарських засобів і джерел їх утворення на підприємстві за даними наведеними у таблиці.

Вихідні дані:

Таблиця 2.1

Господарські засоби підприємства та джерела їх утворення станом на 1 жовтня поточного року

№ з/п	Найменування господарських засобів і джерел їх утворення	Сума, тис. грн.
1.	Будівлі і споруди	361770
2.	Паливо для виробничих потреб	650
3.	Павільйони і палатки	9000
4.	Вантажні автомашини	14000
5.	Електродвигуни	2820
6.	Холодильне обладнання	51080
7.	Касові апарати	3240
8.	Статутний фонд.	633390
9.	Терези торгівельні	740
10.	Заборгованість постачальникам	24140

11.	Товари	15150
12.	Пайовий капітал	10980
13.	Резервний капітал	7690
14.	Заборгованість робітникам підприємств по оплаті праці	29060
15.	Господарчий і торгівельний інвентар	9870
16.	Інший додатковий капітал	2510
17.	Тара	12060
18.	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	17550
19.	Короткострокова позика банку	6000
20.	Матеріали для виробничих потреб	131050
21.	Готівка в касі	550
22.	Заборгованість профспілки по відрахуванням на соцстрах	1620
23.	Гроші на розрахунковому рахунку	17580
24.	Заборгованість підзвітних осіб	560
25.	Заборгованість покупців	3150
26.	Цільове фінансування	16720
27.	Продукти у виробництві	34850
28.	Виробниче обладнання	90140
29.	Заборгованість різним підприємствам	2450
30.	Заборгованість фінансовим органам	1500
31.	Нерозподілений прибуток	4650

Групування об'єктів бухгалтерського обліку виконати у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Об'єкти бухгалтерського обліку		Сума, тис. грн.
Господарські засоби		
1. Необоротні активи		
1.1.		
1.2.		
Всього		
2. Оборотні активи.		
2.1.		
2.2.		
Всього		
Разом		
Джерела утворення господарських засобів		
3. Джерела власних засобів		
3.1		
3.2.		
Всього		
4. Джерела позикових засобів		
4.1.		

4.2.	
Всього	
Разом	

Підрахувати загальну суму господарських засобів та джерел утворення господарських засобів. Зробити висновок про те, чи завжди сума господарських засобів повинна дорівнювати сумі джерел їх утворення.

Завдання 2.5. Які з елементів методу бухгалтерського обліку (документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки, подвійний запис, баланс, звітність) використовуються при здійсненні наступних господарських операцій.

Вихідні дані:

- а) виявлено нестачі в магазині;
- б) в бухгалтерському документі (наряді) зафіксовано виробіток робітника;
- в) складено фінансову звітність;
- г) в результаті пошкодження частини автомобіля прийнято рішення про зменшення його балансової вартості;
- д) обчислено собівартість виготовленої продукції;
- е) відображено в обліку надходження матеріалів від постачальників на підставі накладної;
- ж) отримано гроші в касу, складено бухгалтерський документ (прибутковий касовий ордер);
- з) згруповано господарські засоби за складом і джерелами їх утворення в грошовому вираженні на певну дату.

Завдання 2.6. Серед ознак, наведених нижче, вибрати ті, що стосуються оцінки, документування та інвентаризації, як елементів методу бухгалтерського обліку.

Вихідні дані:

- а) спосіб вартісного вимірювання господарських засобів, джерел їх утворення;
- б) підтверджує факт здійснення господарської операції;
- в) для різних об'єктів обліку – активів, зобов'язань, капіталу, господарських процесів – визначається у відповідних стандартах обліку;
- г) заповнюються тільки чорнилом або друкарським способом;
- д) виявляє фактичний стан майна та розбіжності фактичного стану з даними обліку.

Завдання 2.7. Визначити розмір статутного капіталу новоствореного підприємства, перевірити відповідність його чинному законодавству. Розрахувати частку кожного учасника у статутному капіталі. Перелічити активи новоствореного підприємства і джерела їх утворення.

Вихідні дані:

троє громадян - Поліщук І.І., Іванюк А.П. та Петрук О.М. - вирішили

створити авторемонтне підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю (ТзОВ), статутний капітал якого поділений на частки. Для початку діяльності їм необхідні: будівля, інструмент та грошові кошти. За домовленістю, Поліщук І.І. передає у власність підприємства будівлю вартістю 500 тис.грн., Іванюк А.П. – обладнання на 200 тис.грн., Петрук О.М. – готівку в сумі 100 тис.грн.

Завдання 2.8. Назвати активи новоствореного підприємства і джерела його утворення, вказати які активи належать до оборотних, а які до необоротних, джерела господарських засобів поділити на власні і залучені. Перерахувати активи і пасиви після отримання кредиту цим же підприємством.

Вихідні дані:

чотири підприємства «А», «Б», «В» і «Г» є співзасновниками публічного акціонерного товариства «Д». За домовленістю, підприємство «А» передало у власність підприємства «Д» автомобіль вартістю 200 тис.грн., «Б» – машини вартістю 400 тис.грн., «В» – будівлю в сумі 500 тис.грн., «Г» - власні акції вартістю 250 тис.грн. Для початку своєї діяльності підприємство «Д» взяло кредит на суму 250 тис.грн.

Тести для самоконтролю знань за темою 2:

1. Предмет бухгалтерського обліку - це:
 - а) господарська діяльність підприємства, яка складається з окремих господарських операцій, які змінюють стан господарських засобів та джерел їх утворення;
 - б) контроль за використанням засобів господарства;
 - в) кругообіг господарських засобів;
 - г) усі відповіді вірні.
2. Об'єктами бухгалтерського обліку виступають:
 - а) господарські засоби;
 - б) джерела утворення господарських засобів;
 - в) господарські процеси;
 - г) усі відповіді вірні.
3. В бухгалтерському обліку основними засобами вважаються:
 - а) засоби праці строком корисної експлуатації більше одного року;
 - б) усі засоби праці незалежно від строку служби;
 - в) засоби праці вартістю понад 500 грн.;
 - г) засоби праці та предмети праці.
4. В бухгалтерському обліку до МШП відносяться:
 - а) засоби праці;
 - б) засоби, строк експлуатації яких до року або протягом одного операційного циклу підприємства;
 - в) засоби виробництва;

г) усі предмети праці.

5. Статутний капітал - це:

- а) зафіксована у статутних документах загальна вартість активів, які є внеском власників у капітал підприємства;
- б) перевищення доходів підприємства над його витратами за період;
- в) капітал, створений за рахунок прибутку, необхідний для покриття незапланованих витрат та збитків.

6. Під незавершеним виробництвом розуміють:

- а) оборотні засоби сфери обертання;
- б) предмети праці, які знаходяться в обробці на робочих місцях;
- в) засоби праці та предмети праці;
- г) сировина та матеріали, що знаходяться на складах.

7. Джерела створення господарських засобів поділяються на:

- а) позикові та залучені;
- б) власні та залучені;
- в) закріплені та спеціального призначення;
- г) позичені, спеціального призначення та залучені.

8. Яке з наведених тверджень неправильне:

- а) готова продукція - оборотні активи;
- б) необоротні активи відображаються у складі власного капіталу;
- в) аванси одержані – зобов'язання;
- г) елементами методу бух. обліку є документація та інвентаризація.

9. Метод бухгалтерського обліку - це:

- а) спосіб ведення бухгалтерського обліку;
- б) форма ведення бухгалтерського обліку;
- в) система способів, за допомогою яких об'єкти обліку безперервно відображаються та узагальнюються за якісно однорідними ознаками;
- г) усі відповіді вірні.

10. Які елементи методу бухгалтерського обліку використовуються для первинного спостереження:

- а) документація;
- б) оцінка та калькуляція;
- в) рахунки та подвійний запис;
- г) фінансова звітність.

11. За допомогою якого з елементів методу виявляються не оприбутковані цінності:

- а) документація;
- б) інвентаризація;
- в) оцінка
- г) калькуляція.

12. Не є об'єктами бухгалтерського обліку:

- а) господарські засоби і їхні джерела;
- б) господарські процеси;
- в) активи, зобов'язання і капітал;
- г) доходи, витрати, прибуток;
- д) немає правильної відповіді.

13. Засоби, що беруть участь у процесі виробництва один раз, як правило змінюють свою форму і свою вартість повністю переносять на вартість продукції, називаються:

- а) власними;
- б) оборотними;
- в) основними;
- г) необоротними;
- д) залученими.

14. Не належать до необоротних активів:

- а) земельні ділянки;
- б) грошові кошти;
- в) автотранспорт;
- г) будівлі;
- д) меблі.

15. У якому пункті наведені тільки джерела утворення господарських засобів:

- а) земля, статутний капітал, зобов'язання;
- б) незавершене виробництво; резерв оплати відпускних, заборгованість перед робітниками з оплати праці;
- в) власний капітал та витрати майбутніх періодів;
- г) дебіторська заборгованість підзвітних осіб; доходи майбутніх періодів;
- д) пайовий капітал, цільове фінансування, кредиторська заборгованість постачальникам, доходи майбутніх періодів?

Тема 3. Балансовий метод відображення інформації в бухгалтерському обліку

Завдання 3.1.

Згрупувати наведені об'єкти обліку (господарські засоби) за їх складом і розміщенням за формою, наведеною в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Господарські засоби підприємства за складом і розміщенням на 31.12.21 р.

Найменування розділів, видів господарських засобів	Сума, грн.
Необоротні активи, у тому числі:	
Нематеріальні активи	
Незавершене будівництво	
Основні засоби	
Довгострокові фінансові інвестиції	
Інші необоротні активи	
Оборотні активи, у тому числі:	
Матеріальні оборотні активи (запаси), у тому числі:	
сировина, матеріали й інші аналогічні цінності	
малоцінні і швидкозношувані предмети	
незавершене виробництво	
готова продукція	
товари	
Дебіторська заборгованість, у тому числі:	
покупці й замовники	
бюджет	
за внесками у статутний капітал	
аванси видані	
Короткострокові фінансові інвестиції	
Грошові кошти, у тому числі:	
готівка	
поточний рахунок	
Інші оборотні активи	
Витрати майбутніх періодів	
Усього господарських засобів	

Вихідні дані. Підприємство ТОВ «Мрія» здійснює ремонтно-будівельні роботи, виробництво й реалізацію віконних блоків, реалізацію вікон. До основних засобів на підприємстві відносяться об'єкти вартістю 10000 грн. за об'єкт і більше. Господарські засоби підприємства на 31 грудня звітного фінансового року наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Господарські засоби ТОВ «Мрія» на 31.12.2021 р.

№ з/п	Найменування господарських засобів	Од. вим.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.
1	Бульдозер 100 к.с. (переданий у лізинг)	шт.	1	850 000	850 000
2	Витрати на виробництво віконних блоків	-		75 000	75 000
3	Бульдозери 80 к.с.	шт.	1	650 000	650 000

4	Електродрель	шт.	3	8 000	24 000
5	Безготівкові кошти на поточному рахунку	-	-	-	150 000
6	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	-	930300
7	Цегла глиняна звичайна	тис. шт.	40	5 000	200 000
8	Адміністративний будинок	шт.	1	950 000	950 000
9	Розчин цементний	м ³	10	7 000	70 000
10	Витрати на ремонт офісного центру (для замовника, за договором підряду)	-	-	-	90 000
11	Витрати на будівництво будинку майстерні (для власних потреб, господарським способом)	-	-	-	415400
12	Заборгованість ПАТ «Спецзамовник» за виконані БМР	-	-	-	65 000
13	Віконні блоки (для продажу)	шт.	25	3 000	75 000
14	Патент на винахід (виключне право)	шт.	1	100 000	100 000
15	Аванс підзвітній особі (Іванову В. М.) на придбання матеріалів)	-	-	-	10 000
16	Будівля складу матеріалів	шт.	1	250 000	250 000
17	Короткострокові державні облігації	шт.	10	10 000	100 000
18	Участь у статутному капіталі іншої організації (на довгостроковій основі)	-	-	-	50000
19	Оліфа	кг	24	60	1440
20	Наявні кошти в касі підприємства	-	-	-	9800
21	Ганчірки для обтирання машин	кг	3	20	60
22	Будівля гаража	шт.	1	120000	120000
23	Ліцензія на право використання ПЗ «1С Підприємство»	шт.	1	6000	6000
24	Заборгованість ПАТ «БудТрест» за віконні блоки	-	-	-	29000
25	Персональний комп'ютер	шт.	3	12000	36000

Завдання 3.2.

Згрупувати господарські засоби підприємства на 31 грудня звітного фінансового року за джерелами їх утворення за формою, наведеною в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Господарські засоби підприємства за джерелами їх утворення

<i>Найменування розділів, видів і найменування господарських засобів</i>	<i>Сума, грн.</i>
Джерела власних коштів, у тому числі:	
Статутний капітал	
Додатковий капітал	
Резервний капітал	
Нерозподілений прибуток (збиток) минулих років	
Нерозподілений прибуток (збиток) звітного року	
Джерела залучених коштів, у тому числі	
Довгострокові позики й кредити	
Короткострокові позики й кредити	
Кредиторська заборгованість, у тому числі:	
постачальники й підрядники	
заборгованість перед персоналом	

заборгованість із соціального страхування	
заборгованість перед бюджетом за податками і зборами	
інші кредитори	
Забезпечення наступних витрат і платежів	
Доходи майбутніх періодів	
Інші короткострокові зобов'язання	
Усього джерел коштів	

Вихідні дані. Джерела утворення господарських засобів підприємства на 31 грудня звітного фінансового року наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Джерела утворення господарських засобів ТОВ «Мрія» на 1 січня

№ з/п	Найменування розділів, видів і найменування джерел коштів	Сума, грн.
1	Нерозподілений прибуток минулих років	300 000
2	Заборгованість робітникам з оплати праці	200 000
3	Вартість дооцінки основних засобів	300 000
4	Резерв на виплату відпусток	200 000
5	Позика банку (терміном 10 місяців)	200 000
6	Заборгованість за будматеріали	310 000
7	Статутний капітал	2700000
8	Заборгованість з ПДВ	12 000
9	Резервний капітал	150 000
10	Емісійний дохід	35 000
11	Позика банку (терміном 16 місяців)	550 000
12	Сума орендної плати за шість місяців, оплачена лізингоотримувачем наперед	100 000
13	Заборгованість ПАТ «Лісопвал» за пиломатеріали	200 000

Завдання 3.3.

Скласти баланс підприємства на 31.01.2021 р. за формою №1 фінансової звітності підприємства.

Вихідні дані – таблиці 3.1 і 3.3 даної теми.

**БАЛАНС (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		

у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	620		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Завдання 3.4 - самостійно. Якщо початкова валюта балансу становить 10000 грн., якою стане валюта балансу після виконання операцій:

Варіант 1:

- сплачено постачальникам з поточного рахунку – 1200 грн.;
- оприбутковано на склад матеріали від постачальників – 200 грн.;
- одержано в касу з поточного рахунку – 2000 грн.;

Варіант 2:

- сплачено постачальникам з поточного рахунку – 400 грн.;
- оприбутковано на склад матеріали від постачальників – 680 грн.;
- одержано в касу з поточного рахунку – 250 грн.;

Розв'язання:

Завдання 3.5.

Запишіть результати наведених господарських операцій, використовуючи «+» та «-» для позначення збільшення чи зменшення активів, зобов'язань та капіталу. Вихідні дані: перелік господарських операцій подано в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Визначення впливу господарських операцій на активи, зобов'язання та капітал підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Вплив на		
		Активи	Зобов'язання	Капітал
1.	Погашено зобов'язання з податку на прибуток з розрахункового рахунку			
2.	Виплачено з каси заробітну плату			
3.	Погашено зобов'язання перед постачальниками в сумі 100 тис.грн.: готівкою - 50 тис.грн., решту за рахунок кредиту банку			
4.	Як внесок до статутного капіталу отримано основні засоби			
5.	Придбано нематеріальні активи у постачальників			
6.	Покупці повернули придбані товари			
7.	Погашено кредит банку			
8.	Виявлено нестачу товарів у магазині			

Завдання 3.6 – самостійно

Визначте тип змін в балансі: А+А-, П+П-, А+П+, А-П-,

де А – актив балансу, П – пасив балансу, «+» - збільшення, «-» - зменшення. Вихідні дані: господарські операції підприємства наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Господарські операції підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Тип змін в балансі
1.	Придбано у постачальників сировину і матеріали	10000	
2.	Використали матеріали для виробництва продукції	20000	
3.	Нарахували заробітну плату робітникам, зайнятим у виробництві	10000	
4.	Провели нарахування на фонд оплати праці	33228	
5.	Прийнято до оплати рахунок від постачальників за використану у виробництві електроенергію	2000	
6.	Оприбутковано на склад готову продукцію	5000	
7.	Отримано короткостроковий кредит банку	100000	
8.	З розрахункового рахунку отримано кошти в касу на господарські потреби	1000	
9.	Видано готівку на відрядження	2000	
10.	Погашено заборгованість перед Пенсійним фондом та фондом соціального страхування	33228	
11.	Збільшено резервний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку	30000	
12.	Отримано основні засоби як внесок до статутного капіталу	20000	

Тести для самоконтролю знань за темою 3:

1. Бухгалтерський баланс - це спосіб відображення господарських засобів за складом та розміщенням, а також за джерелами утворення та цільовим призначенням:

- а) у натурально-вартісних показниках на визначену дату;
- б) у грошовій формі на визначену дату;
- в) у натуральній формі;
- г) усі відповіді вірні.

2. Бухгалтерський баланс - це зведення показників:

- а) інтервальних;
- б) аналітичних;
- в) синтетичних;
- г) індексних.

3. Як називаються частини балансу:

- а) ліва - дебет, права - кредит;
- б) ліва - пасив, права - актив;

- в) ліва - актив, права - пасив;
- г) ліва - прихід, права - витрати.

4. Де в балансі відображаються поточні зобов'язання підприємства:

- а) у II розділі Активу;
- б) у IV розділі Пасиву;
- в) у III розділі Пасиву;
- г) у III розділі Активу.

5. Основні засоби у валюту балансу включаються за:

- а) первісною вартістю;
- б) залишковою вартістю;
- в) переоціненою вартістю;
- г) ліквідаційною вартістю.

6. Сума незавершеного будівництва в балансі відображається в:

- а) II розділі Активу;
- б) I розділі Пасиву;
- в) I розділі Активу;
- г) немає правильної відповіді.

7. Вкажіть формулу, яка відображає важливу особливість балансу – рівність підсумку активу та пасиву:

- а) $A=BK+З$;
- б) $З=A+BK$;
- в) $BK=A+З$;
- г) $A=BK-З$,

де А - активи, ВК - власний капітал, З - зобов'язання.

8. Актив та пасив балансу складається з розділів:

- а) актив – трьох, пасив – трьох;
- б) актив – п'яти, пасив – трьох;
- в) актив – трьох, пасив – п'яти;
- г) актив – трьох, пасив – чотирьох.

9. Заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій, погашення якої, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, які втілюють у собі економічні вигоди, це:

- а) власний капітал;
- б) зобов'язання;
- в) актив;
- г) не має вірної відповіді.

10. Операція "Видано гроші підзвіт" відноситься до типу:

- а) I;
- б) II;
- в) III;
- г) IV.

11. Операція "Отримані матеріали від постачальника" відноситься до:

- а) I;
- б) II;
- в) III;
- г) IV.

12. Актив та пасив балансу - це групування засобів за:

- а) джерелами утворення та призначенням;
- б) видами та розміщенню;
- в) видами ресурсів та джерелами їх утворення;
- г) вірна відповідь відсутня.

13. Операції I та II типів:

- а) збільшують валюту балансу;
- б) не змінюють валюту балансу;
- в) зменшують валюту балансу;
- г) вірна відповідь відсутня.

14. Ресурси, використання яких приведе до отримання економічних вигід у майбутньому, називають:

- а) довгостроковими зобов'язаннями;
- б) активами;
- в) власним капіталом;
- г) короткостроковими зобов'язаннями.

15. Подія, яка викликає зміни в структурі активів та пасивів, називається:

- а) зміною облікової політики;
- б) заповненням первинного документу;
- в) господарською операцією;
- г) немає вірної відповіді.

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис

Завдання 4.1.

Серед перерахованих рахунків виберіть активні й пасивні.

Вихідні дані:

«Основні засоби», «Нематеріальні активи», «Короткострокові позики», «Знос основних засобів», «Статутний капітал», «Розрахунки з постачальниками», «Готівка», «Виробничі запаси», «Розрахунки за податками», «Розрахунки з підзвітними особами», «Доходи майбутніх періодів», «Додатковий капітал», «Витрати майбутніх періодів», «Готова продукція».

Завдання 4.2.

На підставі наведеної інформації (табл. 4.1) відкрити схематично рахунки бухгалтерського обліку; рознести на рахунки зареєстровані в журналі господарські операції (табл. 4.2); вивести по всіх рахунках обороти та кінцеві залишки.

Таблиця 4.1

Сальдо синтетичних рахунків на 01.01.2022

Назва рахунку	Сума, грн.
<i>Основні засоби</i>	230000
<i>Знос основних засобів</i>	50000
<i>Виробничі запаси</i>	25000
<i>Виробництво (основне)</i>	14000
<i>Виробництво (допоміжне)</i>	12000
<i>Готова продукція</i>	4000
<i>Готівка</i>	86000
<i>Поточний рахунок</i>	76000
<i>Дебіторська заборгованість</i>	44000
<i>Кредиторська заборгованість</i>	13000
<i>Статутний капітал</i>	250000
<i>Додатковий капітал</i>	6000
<i>Резервний капітал</i>	1000
<i>Поточні кредити банку</i>	7000
<i>Розрахунки з оплати праці (кредит)</i>	58000
<i>Розрахунки за страхуванням</i>	23000
<i>Розрахунки за податками і платежами</i>	12000
<i>Нерозподілені прибутки</i>	5000

Рахунки бухгалтерського обліку

Основні засоби		Знос основних засобів		Виробничі запаси	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит

Готова продукція		Виробництво (основне)		Виробництво (допоміжне)	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Готівка	Кредит	Поточні рахунки в національній валюті		Розрахунки з покуп- цями та замовниками	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Статутний капітал		Додатковий капітал		Короткострокові позики	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Розрахунки за заробітною платою		Розрахунки за страхуванням		Розрахунки за податками й платежами	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Резервний капітал		Прибуток нерозподілений		Довгострокові позики	
Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Розрахунки з постачальниками та підрядниками					
Дебет	Кредит				

Господарські операції за січень поточного фінансового року наведені нижче.

Таблиця 4.2

Господарські операції за січень

№ з/п	Документи й зміст операції	Сума, грн.
1	<i>Виписка з поточного рахунку в банку</i> З поточного рахунку постачальникові ПАТ «Лісоповал» перераховано за матеріали	20 000

2	<i>Видатковий касовий ордер № 2</i> Видано з каси аванс на відрядження Абросимову М.П.	500
3	<i>Виписка з поточного рахунку в банку</i> Зарахована на поточний рахунок короткострокова позика банку	120 000
4	<i>Прибутковий касовий ордер № 2</i> Надійшли гроші з поточного рахунку в касу підприємства по чеку №2 на заробітну плату	60 000
5	<i>Видатковий касовий ордер № 3</i> Видана з каси заробітна плата	58 000
6	<i>Прибутковий ордер складу № 2</i> Надійшли матеріали від ПАТ «Лісоповал»: Пиломатеріал необрізний 10 м ³	20 000
7	<i>Виписка з поточного рахунку в банку</i> Отримано довгострокову позику банку	200 000
8	<i>Виписка з поточного рахунку в банку</i> Перераховано банку в погашення короткострокової позики	30 000
9	<i>Виписка з поточного рахунку в банку</i> Перераховано в погашення заборгованості: - бюджету по податках і зборах - за розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування	12 000 24 000
10	<i>Вимоги №№ 5-10</i> Відпущені зі складу у виробництво віконних блоків: - Оліфа - 12 кг. - Пиломатеріал необрізний - 5 м ³	720 10 000
11	<i>Довідка бухгалтерії</i> Відраховано нерозподілений прибуток минулих років у резервний капітал	5 000
12	<i>Накладна</i> Оприбутковано виготовлену готову продукцію	14000

Завдання 4.3.

Скласти оборотну відомість на основі даних завдання 4.1 за наступною формою:

Таблиця 4.3

Оборотно-сальдова відомість за січень 20__ року

Номер і назва рахунку	Сальдо початкове		Обороти		Сальдо кінцеве	
	Д-т	К-т	Д-т	К-т	Д-т	К-т
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

11.						
12.						
13.						
14.						
15.						
16.						
17.						
18.						
19.						
Всього:						

Завдання 4.4 - самостійно.

Відобразити початкове сальдо, дебетовий, кредитовий обороти та кінцеве сальдо на відповідному рахунку.

Вихідні дані: початкове сальдо за рахунком «Виробничі запаси» становить 50 грн. За звітний період було оприбутковано на склад запаси вартістю 200 грн. Відпущено у виробництво запаси на суму 230 грн.

Завдання 4.5.

Визначити тип змін у балансі підприємства, скласти кореспонденції рахунків та зробити записи у відповідних Т-рахунках.

Вихідні дані: господарські операції підприємства наведені в таблиці 4.4.

Таблиця 4.4

Господарські операції підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Придбано у постачальників сировину і матеріали		
2.	Використали матеріали для виробництва продукції		
3.	Нарахували заробітну плату робітникам, зайнятим у виробництві		
4.	Провели нарахування у фонди соціального страхування на фонд оплати праці		
5.	Нараховано знос на основні засоби, що використовуються в основному виробництві		
6.	Прийнято до оплати рахунок від постачальників за використану у виробництві електроенергію		
7.	Оприбутковано на склад готову продукцію		
8.	Отримано короткостроковий кредит банку		
9.	З розрахункового рахунку отримано кошти в касу на господарські потреби		
10.	Здано в банк готівку з каси		
11.	Збільшено статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку		
12.	Проведено відрахування до резервного капіталу		

Завдання 4.6 – самостійно.

На підставі кореспонденції рахунків визначте зміст господарських

операцій. Вихідні дані:

- 1) Дт 20 - Кт 46 _____
- 2) Дт 31 - Кт 60 _____
- 3) Дт 23 - Кт 68 _____
- 4) Дт 20 - Кт 42 _____
- 5) Дт 91 - Кт 22 _____
- 6) Дт 43 - Кт 44 _____
- 7) Дт 31 - Кт 30 _____
- 8) Дт 92 - Кт 65 _____
- 9) Дт 44 - Кт 79 _____

Тести для самоконтролю знань за темою 4:

1. Рахунок бухгалтерського обліку - це:

- а) спосіб неперервного обліку визначеної групи засобів;
- б) групування джерел створення господарських засобів;
- в) групування господарських засобів;
- г) вірна відповідь відсутня.

2. Подвійний запис - це:

- а) запис кожної операції у одній і тій же сумі на двох рахунках: на одному - по дебету, на другому - по кредиту;
- б) реєстрація на рахунках господарських операцій;
- в) відображення на рахунках господарських засобів та джерел їх утворення;
- г) усі відповіді вірні.

3. Облік на забалансових рахунках ведеться:

- а) за допомогою подвійного запису;
- б) без використання методу подвійного запису;
- в) відповіді а) і б).

4. $Ск = Сп + ДО - КО$ - визначення кінцевого сальдо на:

- а) активних рахунках;
- б) пасивних рахунках;
- в) за балансових;
- г) немає вірної відповіді.

де Сп - початкове сальдо, ДО – дебетовий оборот, КО – кредитовий оборот, Ск – кінцеве сальдо.

5. $Ск = Сп - ДО + КО$ - визначення кінцевого сальдо на:

- а) активних рахунках;
- б) пасивних рахунках;
- в) за балансових;
- г) немає вірної відповіді.

6. Сальдо кінцеве по активних рахунках дорівнює нулю, якщо:

- а) протягом місяця по рахунку не було руху засобів;
- б) $ДО = КО$;
- в) $Сп + ДО = КО$;
- г) $Сп + ДО < КО$.

7. Субрахунок - це:

- а) перша ступінь деталізації синтетичного рахунку;
- б) рахунок аналітичного обліку;
- в) забалансовий рахунок;
- г) немає вірної відповіді.

8. Сальдо кінцеве по пасивних рахунках дорівнює нулю, якщо:

- а) протягом місяця не було руху по рахунку;
- б) $Сп + КО = ДО$;
- в) $ДО = КО$;
- г) $Сп + КО < ДО$.

9. Шахова оборотна відомість призначена для перевірки:

- а) повноти записів в системі синтетичних рахунків;
- б) кореспонденції між рахунками бухгалтерського обліку;
- в) правильності підрахунку підсумків по рахунку;
- г) немає вірної відповіді.

10. Яке призначення мають оборотні відомості по аналітичних рахунках:

- а) для узагальнення показників поточного бухгалтерського обліку;
- б) для отримання необхідних даних про існування, рух ресурсів капіталу, зобов'язань;
- в) для узагальнення та перевірки оборотів та залишків н аналітичних рахунках, які об'єднані відповідним синтетичним рахунком;
- г) немає вірної відповіді.

11. Бухгалтерський баланс складається на підставі:

- а) залишків на кінець місяця аналітичних рахунків;
- б) даних синтетичних рахунків;
- в) залишків на кінець місяця синтетичних рахунків;
- г) усі відповіді вірні.

12. В якій сумі буде визначений залишок на кінець місяця на рахунку 30 "Готівка", якщо сальдо початкове складає 100 грн., оприбутковано до каси за місяць 280 грн., а видано з каси за місяць 130 грн.

- а) 50,00;
- б) 250,00;
- в) 100,00;
- г) 130,00.

13. Аналітичні рахунки - це:

- а) рахунки, призначені для обліку наявності та руху джерел утворення господарських засобів;
- б) рахунки, які дають узагальнені дані по економічно однорідних групах засобів, джерел їх створення та господарських операціях;
- в) рахунки, які використовуються для деталізації інформації про об'єкти, які обліковуються на синтетичному рахунку;
- г) немає вірної відповіді.

14. Класифікація рахунків - це:

- а) групування рахунків за визначеними однорідними ознаками;
- б) єдиний систематизований перелік рахунків;
- в) система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства;
- г) немає вірної відповіді.

15. Вказати, який з наведених рахунків аналітичний:

- а) рахунок "Виробничі запаси";
- б) рахунок "Сировина та матеріали";
- в) рахунок "Мідь";
- г) рахунок "Виробництво".

Тема 5. Документація та інвентаризація

Завдання 5.1.

Дати характеристику перерахованим документам за місцем складання та призначенням, заповнивши таблицю 5.1.

Таблиця 5.1

Характеристика бухгалтерських документів

№ з/п	Назва документа	Ознака класифікації				
		За призначенням			За місцем складання	
		Розпорядчий	Виконавчий	Бух. оформлення	Внутрішній	Зовнішній
1.	Прибутковий касовий ордер					
2.	Акт про приймання матеріалів					
3.	Наказ про створення інвентаризаційної комісії					
4.	Акт про виконану роботу					
5.	Акт списання основних засобів					
6.	Виписка з банківського рахунка					
7.	Чек на отримання грошових коштів					
8.	Платіжне доручення					
9.	Табель обліку використання робочого часу					
10.	Наказ керівника про прийняття на роботу					
11.	Видатковий касовий ордер					
12.	Доручення на отримання товароматеріальних цінностей					
13.	Вимога на додатковий відпуск матеріалів					

Завдання 5.2.

З перерахованих реквізитів документів вказати обов'язкові та необов'язкові, заповнивши таблицю 5.2.

Таблиця 5.2

Реквізити бухгалтерських документів

№ з/п	Реквізит	Характеристика реквізиту	
		Обов'язковий	Не обов'язковий
1.	Назва документа, форми		
2.	Дата і місце складання документа		
3.	Номер документа		
4.	Назва підприємства, від імені якого складено документ		
5.	Юридична адреса підприємства, від імені якого складено документ		
6.	Форма власності підприємства, від імені якого складено документ		
7.	Галузь підприємства, від імені якого складено документ		
8.	Ідентифікаційний код підприємства, установи з		

	Державного реєстру		
9.	Код платника податків, що присвоєно податковими органами підприємству, від імені якого складено документ		
10.	Номер поточного банківського рахунка підприємства, від імені якого складено документ		
11.	Печатка підприємства, від імені якого складено документ		
12.	Зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції		
13.	Посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення		
14.	Особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції		
15.	Підстава для здійснення операцій		
16.	Дані про документ, що засвідчує особу-одержувача документа		

Завдання 5.3.

Яким методом можна виправити перераховані допущені помилки в бухгалтерських документах.

Вихідні дані:

- у видатковому касовому ордері неправильно зазначена серія паспорта особи, що отримує кошти, відсутній її підпис;
- в прибутковому касовому ордері відсутній підпис особи, від якої отримано кошти;
- не проставлено номер накладної на оприбуткування матеріалів від постачальників;
- в акті на списання матеріалів неправильно зазначено вид матеріалів;
- в платіжному дорученні в призначенні платежу пропущено слова «за лютий 2021 року».

Завдання 5.4. Дайте характеристику інвентаризації за обсягом охоплених об'єктів, за способом проведення та необхідністю проведення.

Вихідні дані:

- інвентаризація готової продукції на складі 2 лютого поточного року;
- інвентаризація запасів на 31 грудня;
- інвентаризація готівки при звільненні касира;
- інвентаризація запасів перед відпусткою комірника;
- інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості перед складанням звітності;
- інвентаризація при порушенні справи про банкрутство;
- інвентаризація виробничого обладнання після пожежі в цеху.

Завдання 5.5 – самостійно.

На складі меблевої фабрики проведена інвентаризація, за результатами

якої складена порівняльна відомість. Заповнити пусті графи відомості. Скласти бухгалтерські проводки.

Вихідні дані: порівняльна відомість інвентаризації наведена в таблиці 5.3.

Таблиця 5.3

Порівняльна відомість інвентаризації

Найменування	Од. виміру	Ціна, грн.	За даними інвентаризації		За обліковими даними		Нестача		Надлишок	
			К-сть	Сума, грн.	К-сть	Сума, грн.	К-сть	Сума, грн.	К-сть	Сума, грн.
ДВП	лист	250	300		200	50000				
Шурупи	кг	80	20	1600	90					
Ручки	шт.	75	200			4875				
Завіси	шт.	50	90	4500	90	4500				

Завдання 5.6.

Скласти кореспонденції рахунків на підставі наведених в журналі господарських операцій.

Вихідні дані: господарські операції перераховані в таблиці 5.4.

Таблиця 5.4

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		дебет	кредит	
1.	<i>Порівняльна відомість.</i> На складі виявлена недостача палива 30 л. Облікова ціна 5 грн. за 1 л, ціна для відшкодування збитків – 7,5 грн. за 1 л.			
2.	<i>Розрахунок бухгалтерії.</i> Списується недостача палива в межах норм природного убутку – 3л.			
3.	<i>Протокол засідань інвентаризаційної комісії.</i> Наказ керівника підприємства. Недостача палива списується на матеріально-відповідальну особу.			
4.	<i>Прибутковий касовий ордер.</i> Матеріально відповідальна особа вносить готівку в касу для відшкодування недостачі.			

Завдання 5.7 – самостійно.

Скласти порівняльну відомість результатів інвентаризації, відобразити результати інвентаризації в журналі господарських операцій.

Вихідні дані: в результаті інвентаризації виявлено: борошно – 50 кг по 6 грн./кг; сіль - 50 кг по 2 грн./кг, олія – 50 л по 9 грн./л.

За даними обліку: борошно – 45 кг, сіль - 55 кг, олія - 50л.

Тести для самоконтролю знань за темою 5:

1. В основу оцінювання покладено принципи:

- а) однаковість оцінювання;
- б) реальність оцінювання;

- в) повнота оцінювання;
- г) однаковість та реальність оцінювання.

2. Основою оцінювання найчастіше приймається:

- а) теперішня вартість;
- б) історична собівартість;
- в) вартість реалізації;
- г) поточна собівартість.

3. У разі безкоштовного одержання активів використовується оцінка за:

- а) справедливою вартістю;
- б) теперішньою вартістю;
- в) поточною собівартістю;
- г) вартістю реалізації.

4. До підсумку балансу основні засоби включаються за:

- а) первісною вартістю;
- б) середньою собівартістю;
- в) теперішньою вартістю;
- г) залишковою вартістю.

5. Оцінювання запасів при вибутті здійснюється за методами:

- а) історичної собівартості;
- б) ідентифікованої собівартості;
- в) поточної собівартості;
- г) середньої собівартості.

6. Поточне оцінювання дебіторської заборгованості здійснюється за:

- а) первісною вартістю;
- б) теперішньою вартістю;
- в) чистою реалізаційною вартістю;
- г) залишковою вартістю.

7. Оцінювання зобов'язань не може проводитися на підставі:

- а) історичної собівартості;
- б) ідентифікованої собівартості;
- в) вартості погашення;
- г) теперішньої вартості.

8. Призначення первинних документів полягає в тому, що вони:

- а) фіксують факти здійснення господарських операцій;
- б) забезпечують достовірність проведення господарської операції;
- в) узагальнюють інформацію про здійснення господарських операцій;
- г) є підставою для бухгалтерського обліку цих операцій;

9. Обов'язковою умовою для відображення в обліку господарських операцій є:

- а) інвентаризація;
- б) бухгалтерський рахунок;
- в) документування;
- г) оцінка.

10. До обов'язкових реквізитів первинних документів відносяться:

- а) підстава для здійснення операції;
- б) одиниця виміру господарської операції;
- в) дані про документ, що засвідчує особу;
- г) дата і місце складання.

11. Первинні документи повинні бути складені:

- а) під час здійснення господарської операції;
- б) на звітну дату;
- в) відразу по завершенні господарської операції;
- г) на вимогу перевіряючих органів.

12. За місцем складання бухгалтерські документи поділяють на:

- а) власні, залучені;
- б) внутрішні, зовнішні;
- в) первинні, зведені;
- г) разові, накопичувальні.

13. Процес оброблення в бухгалтерії прийнятих від виконавців документів включає такі етапи:

- а) таксування, групування і проводка;
- б) розрахунок, таксування і групування;
- в) арифметична перевірка, розрахунок, групування;
- г) арифметична, формальна та логічна перевірка.

14. Метою проведення інвентаризації є:

- а) встановлення фактичної наявності цінностей;
- б) приведення бухгалтерських даних у відповідність до фактичної наявності цінностей;
- в) приведення фактичної наявності цінностей у відповідність з бухгалтерськими даними;
- г) контроль за матеріально відповідальними особами.

15. Інвентаризація на підприємствах проводиться:

- а) податковими органами;
- б) інвентаризаційною комісією;
- в) інвентаризаційним комітетом;
- г) бухгалтерією.

Тема 6. Облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку

Завдання 6.1.

Скласти графік документообігу за наведеною формою:

Таблиця – Графік документообігу

№	Вид документа	Місце створення документа	Посадова особа, яка підписує документ	Підстава	Коли створюється документ	Куди передається документ	Термін обробки день	Термін зберігання рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Накладна на відпуск готової продукції							
2	Податкова накладна							
3	Прибуток касовий ордер (форма № КО-1)							
4	Акт приймання-передачі (робіт, послуг)							

Завдання 6.2.

1. Скласти вступний баланс підприємства на бухгалтерському бланку.
2. Відкрити рахунки синтетичного обліку і записати в них суми початкових залишків.
3. Записати всі операції в журналі реєстрації господарських операцій. Вказати кореспонденцію рахунків. Після цього підрахувати підсумок сум по журналу.
4. Після реєстрації кожної операції в журналі записати її в рахунках, по закінченні всіх записів підрахувати обороти дебету і кредиту, вивести кінцеві залишки за всіма рахунками.
5. На підставі господарських операцій за вересень поточного року і початкових залишків по рахунках на 1.09 поточного року скласти підсумковий баланс підприємства на бухгалтерському бланку.

Залишки на рахунках на 1.09 поточного року, грн.

Основні засоби	476600
Матеріали	71000
Паливо	40000
Основне виробництво	50000
Готова продукція	55000
Готівка	200
Поточний рахунок	65000
Розрахунки з постачальниками	332900
Розрахунки за заробітною платою	21000
Товари	325300
Розрахунки з підзвітними особами	18

Розрахунки з бюджетом	3000
Розрахунки з іншими дебіторами	8782
Розрахунки з іншими кредиторами	5000
Зареєстрований капітал	660000
Короткострокові кредити	70000

Господарські операції за вересень поточного року

1. Видано матеріали на виробництво 25200 грн.
2. Отримано з поточного рахунку готівку у касу для видачі заробітної плати 19400 грн.
3. Перераховано з поточного рахунку до бюджету податок на прибуток 1000 грн.
4. Видана з каси заробітна плата 19400 грн.
5. Перераховано з поточного рахунку в заборгованість постачальникам 7600 грн.
6. Видано паливо для технологічних потреб виробництва 4700 грн.
7. Перераховано з поточного рахунку в погашення заборгованості по короткостроковій позичці 40000 грн.
8. Оприбутковані товари, які надійшли від постачальника 146000 грн.
9. Видано з каси підзвітній особі на господарчі потреби 110 грн.
10. Надійшли від постачальників матеріали, гроші ще не оплачені, 3200 грн.
11. Зарахована на поточний рахунок короткострокова позика банку 12000 грн.
12. Перераховано з поточного рахунку кредиторам в погашення заборгованості 3500 грн.
13. Отримано на поточний рахунок від дебіторів в погашення їх заборгованості 5700 грн.

Тести для самоконтролю знань за темою 6:

1. Облікові реєстри поділяються на синтетичні та аналітичні за:
 - а) ступенем узагальнення інформації;
 - б) характером записів;
 - в) зовнішнім виглядом;
 - г) побудовою.
2. Хронологічний та систематичний запис господарських операцій поєднуються в одному реєстрі за:
 - а) журнальної форми обліку;
 - б) журнально-ордерної форми обліку;
 - в) меморіально-ордерної форми обліку;
 - г) форми Журнал-головна.
3. Система накопичувальних і групувальних облікових реєстрів

використовується за:

- а) журнальної форми обліку;
- б) журнально-ордерної форми обліку;
- в) меморіально-ордерної форми обліку;
- г) форми Журнал-головна.

4. Журнали побудовано за:

- а) активною ознакою;
- б) пасивною ознакою;
- в) дебетовою ознакою;
- г) кредитовою ознакою.

5. До Головної книги з журналів загальним підсумком переносять:

- а) сальдо дебетові;
- б) сальдо кредитові;
- в) обороти дебетові;
- г) обороти кредитові.

6. Бухгалтерський запис сум та кореспонденцій рахунків червоним кольором означає:

- а) виявлену помилку;
- б) від'ємне число;
- в) початок нового звітного періоду;
- г) завершення поточного звітного періоду.

7. У формі обліку журнал-головна відображається:

- а) хронологічний запис;
- б) синтетичний запис;
- в) хронологічний і синтетичний записи;
- г) послідовний запис;
- д) немає правильної відповіді.

8. Основними обліковими реєстрами журнально-ордерної форми є:

- а) журнали-ордери;
- б) Головна книга;
- в) меморіальні ордери;
- г) реєстраційний журнал;
- д) відомість.

9. Які з перелічених реквізитів первинних документів є змінними:

- а) найменування підприємства;
- б) номер поточного рахунка підприємства;
- в) порядковий номер документа;
- г) відповіді а і б;
- д) немає правильної відповіді.

10. За якою ознакою побудовані журнали-ордери:

- а) дебетовою;
- б) кредитовою;
- в) дебетово-кредитовою;
- г) у довільній формі;
- д) немає правильної відповіді.

11. До журналів-ордерів відкривають:

- а) ордери;
- б) відомості;
- в) меморіальні ордери;
- г) картки;
- д) немає правильної відповіді.

12. Для відображення аналітичних даних за кожною номенклатурою обліку застосовуються:

- а) бухгалтерські книги;
- б) картки;
- в) журнали-ордери;
- г) накопичувальні відомості;
- д) аналітичні відомості.

13. Облікові реєстри поділяються на синтетичні, аналітичного обліку та комбіновані за:

- а) видами бухгалтерських записів;
- б) будовою;
- в) обсягом змісту;
- г) зовнішнім виглядом;
- д) порядком складання.

14. Облікові реєстри поділяють на хронологічні, синтетичні та комбіновані за:

- а) видами бухгалтерських записів;
- б) будовою;
- в) обсягом змісту;
- г) зовнішнім виглядом;
- д) порядком складання.

14. Облікові реєстри поділяють на односторонні, двосторонні, багатосторонні та шахові за:

- а) видами бухгалтерських записів;
- б) будовою;
- в) обсягом змісту;
- г) зовнішнім виглядом;
- д) порядком складання.

Тема 7. Бухгалтерський облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Завдання 7.1.

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку касові операції та розрахунки з підзвітними особами. Скласти прибутковий та видатковий касові ордери за операціями 14 та 12; авансовий звіт за операціями з підзвітною особою – Боднар В.В.

Головний бухгалтер – Іванова К.С., касир – студент.

Додаток 2

до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні (пункт 25 розділу III)

Одержано банком
"_____ 20xx р.

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____			Типова форма № КО-1		
(найменування підприємства/установи/організації)					
Прибутковий касовий ордер № від "___" _____ 20__ року					
№ з/п	Кореспондуючий рахунок, субрах.	Код аналітичного рахунку	Сума цифрами	Код цільового призначення	Примітки
1	2	3	4	5	6
Прийнято від _____ Підстава _____ <div style="text-align: center;"><i>(прописом)</i></div> Додаток _____ Головний бухгалтер Одержав касир					

Лінія відрізу

(підприємство, організація)

Квитанція
до прибуткового касового ордера № _____
від "___" _____ 20__ року

Прийнято від _____

Підстава _____

Сума _____
(прописом)

МП _____

Головний бухгалтер
Касир

Таблиця 7.1

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Дт	Кт
1.	05.01	Отримано кошти з поточного рахунку в банку	10000,00		
2.		Видано під звіт	500,00		
3.		Отримано аванс від покупців	1500,00		
4.		Надійшла готівка як внесок до статутного капіталу	1800,00		
5.		Видано аванс постачальникам	1000,00		

6.		Отримано в касу виручку від реалізації	5000,00		
7.		Внесено платежі з відшкодування матеріального збитку	200,00		
8.		Отримано кошти від покупців	2200,00		
9.	14.01	Оплачено канцтовари для адміністративних потреб	520,00		
10.		Оприбутковано надлишки при інвентаризації каси	480,00		
11.	28.01	Оплачено векселі видані	1200,00		
12.		Видано під звіт	450,00		
13.		Виплачено заробітну плату	18000,00		
14.		Повернено невикористані надлишки підзвітних сум	100,00		

Додаток 3
до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні (пункт 26 розділу III)

Типова форма № КО-2

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ _____						
(найменування підприємства/установи/організації)						
Видатковий касовий ордер						
від "___" _____ 20__ року						
№ з/п	Номер документа	Дата складання	Кореспондуючий рахунок, субрах.	Код аналітичного рахунку	Сума	Код цільового призначення
1	2	3	4	5	6	7
Видати _____ <i>(прізвище, ім'я, по батькові)</i>						
Підстава: _____ Сума _____ грн. _____ коп. <i>(словами)</i>						
Додаток _____						
Керівник _____ Головний бухгалтер _____ <i>(підпис, прізвище, ініціали)</i>						
Одержав: _____ грн. <i>(словами)</i>						
«___» _____ 20__ р. Підпис одержувача _____						
За _____ <i>(найменування, номер, дата та місце видачі документа, що засвідчує особу одержувача)</i>						
Видав касир _____ <i>(підпис, прізвище, ініціали)</i>						

**ЗВІТ
ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ, ВИДАНИХ НА ВІДРЯДЖЕННЯ АБО ПІД ЗВІТ**

№ _____ від _____ 20__ року

Найменування податкового
агента
Код за ЄДРПОУ

--	--	--	--	--	--	--	--

Відділ

Посада

Цех

Професія

П.І.Б.

--	--	--	--	--	--	--	--

Призначення авансу

	Сума (грн, коп.)
Залишок попереднього авансу	
Перевитрата	
Одержано (від кого, № та дата)	
1.	
2.	
3.	
Усього отримано	
Витрачено	
Залишок	
Перевитрата	

Звіт затверджено в сумі

(словами)

Керівник

(підпис)
"__" _____ 20__ року

грн

"__" _____ 20__ року

Бухгалтер

Дебет	Кредит	Сума (грн, коп.)	

Додаток _____ документів

№ _____ від _____ 20__

Залишок унесений _____ в сумі _____ грн,коп. за касовим ордером _____ року

Перевитрата видана _____ платіжним дорученням

"__" _____ 20__ року Підпис _____

При неповерненні суми надміру витрачених коштів протягом звітнього місяця, на який припадає граничний термін повернення:

Сума податку = не повернута сума x ставка оподаткування
(пункт 167.1 статті 167 розділу IV Податкового кодексу України) : 100.

Сума податку _____ (грн, коп.) = не повернута сума _____ (грн, коп.) x 15 : 100.

Підпис особи, яка склала розрахунок _____ Дата складання розрахунку _____ 20__ року

Сума податку _____ (грн, коп.) = не повернута сума _____ (грн, коп.) x 17 : 100.

Підпис особи, яка склала розрахунок _____ Дата складання розрахунку _____ 20__ року

З розрахунком ознайомлений: підпис _____ дата _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

* Серія та номер паспорта для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті.

Зворотний бік

№ з/п	Дата документа	Кому, за що і на підставі якого документа заплачено	Сума (грн, коп.)	Дебет рахунку
		Усього		

Підпис підзвітної особи _____ 20__ року

Завдання 7.2.

Відкрити журнал №1 (по кредиту рахунку «Готівка») та відомість до нього за січень поточного фінансового року за наведеною формою.

Журнал №1 за _____ 20__ р.									
№ п/п	Дата	Із кредиту рахунка 30 «Готівка» у дебет рахунків							Разом по кредиту
		№__	№__	№__	№__	№__	№__	№__	
	...								
	Разом:								

Відомість 1.1 за _____ 20__ р.

Залишок на початок місяця 2320 грн. 00 коп.

№ п/п	Дата	Дебет рахунка 30 «Готівка» у кредит рахунків								Разом по дебету
		№__	№__	№__	№__	№__	№__	№__	№__	
	...									
	Разом:									

Виконавець _____

Головний бухгалтер _____

Журнал-ордер закінчено _____
 В головній книзі суми відображені _____

Залишок на кінець місяця _____ грн. __ коп.

Завдання 7.3.

За господарськими операціями руху грошових коштів на поточному рахунку за січень вказати кореспонденцію рахунків.

Заповнити платіжне доручення за операцією №7, *вихідні дані*:

код ТОВ «Мрія» - 26864315, банк – ПрАТ «Кредитпромбанк», рах. у банку – UA2532820912340000056789, одержувач – ТОВ «Україна-Інтернет», код – 61345678, банк – АТ «Приватбанк», рах. в банку – UA2538003414320000098765; передплата за доступ до Інтернету.

Визначити залишок грошових коштів на поточному рахунку станом на 1 лютого. Відкрити журнал №1 (по кредиту рахунку «Рахунки в банках») та відомість до нього за січень поточного фінансового року за наведеною формою.

Таблиця 7.2

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
				Дт	Кт
1.	05.01	Зараховано виручку від реалізації продукції	20500,00		
2.		Повернено з каси	2350,00		
3.		Отримано аванс від покупців	10600,00		
4.		Надійшов внесок до статутного капіталу	18000,00		
5.		Отримано короткостроковий кредит банку	25000,00		
6.		Оплачено рахунки постачальника	12300,00		
7.		Здійснено передоплату (аванс)	1260,00		
8.	14.01	Видано в касу	18000,00		
9.		Перераховано платежі до бюджету (ПДВ)	7500,00		
10.		Перераховано ЄСВ	18000,00		
11.	28.01	Оплачено векселі видані	12000,00		
12.		Погашено короткостроковий кредит	15000,00		
13.		Зараховано виручку від реалізації продукції	21200,00		
14.		Зараховано виручку від продажу акцій понад номінальну вартість	1230,00		

[1]	ПЛАТІЖНЕ ДОРУЧЕННЯ	[3]	[2]	0410001
	N _____	_____		
	від " " _____ 20__ р.	[4]		Одержано банком
				" " _____ 20__ р.
			[5]	
	Платник [9]			
	Код [8]			
	Банк платника [11]			
		ДЕБЕТ рах. N		СУМА
		[10]		[7]
	Отримувач [15]			
	Код [16]			
	Банк отримувача [13]			
		КРЕДИТ рах. N		
		[17]		
	Сума словами [6]			
				[18]
	Призначення платежу [19]			
	ДР [20]			
	М. П. Підписи [41]			
	[40]			
				Проведено банком
				" " _____ 20__ р.
				Підпис банку

Журнал №1 за _____ 20__р.

№ п/п	Дата	Із кредиту рахунка 31 «Рахунки в банках» у дебет рахунків							Разом по кредиту
		№ __	№ __	№ __	№ __	№ __	№ __	№ __	
	...								
	Разом:								

Відомість 1.2 за _____ 20__ р.								Залишок на початок місяця <u>12100</u> грн. <u>00</u> коп.	
№ п/п	Дата	Дебет рахунка 31 «Рахунки в банках» у кредит рахунків							Разом по дебету
		№__	№__	№__	№__	№__	№__	№__	
	...								
	Разом:								
Виконавець _____								Головний бухгалтер _____	
Журнал-ордер закінчено _____								Залишок на кінець місяця _____ грн. __ коп.	
В головній книзі суми відображені _____									

Завдання 7.4. По господарським операціям розрахунків з покупцями та замовниками за січень вказати кореспонденцію рахунків.

Заповнити рахунок-фактуру за операцією № 1, вихідні дані: постачальник - ТзОВ «Мрія», ЄДРПОУ - 26864315, р/р UA25260081889911346789045678 в АКБ «Кредитпромбанк» м.Кам.-Под. Одержувач – ПАТ «Житомирдрев», адреса: м.Житомир, вул. Ковпака, 2. Товар – вікно Class – 20 шт., кутик пластиковий – 20 компл.

Заповнити журнал №3 (по кредиту рахунку 36) та відомість 3.1 за січень поточного фінансового року за наведеною формою.

Таблиця 7.3

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
				Дт	Кт
1.	05.01	Відображено дохід від реалізації вікон ПАТ «Житомирдрев»	48000,00		
2.		Відображено податкове зобов'язання з ПДВ по відвантаженій продукції			
3.		Відвантажено продукцію магазину №5	18000,00		
4.		Відображено податкове зобов'язання з ПДВ по відвантаженій продукції			
5.		Одержано вексель від магазину №5			
6.	14.01	Отримано оплату від ПАТ «Житомирдрев»	46000,00		
7.		Надано підприємству «Інвайт» послуги з перевезення	42000,00		
8.		ПДВ (за послуги перевезення)			
9.		Надійшла передоплата від покупця ТзОВ «Весна» за товари	40000,00		
10.		Відвантажено вікна ПАТ «Житомирдрев»	12000,00		
11.		Відображено податкове зобов'язання з ПДВ по відвантаженій продукції	2000,00		
12.		28.01	Отримано від підприємства «Інвайт» оплату за	42000,00	

	послуги			
13.	Отримано оплату від ПАТ «Житомирдрев»	12000,00		
14.	Відвантажено товари ТзОВ «Весна»	40000,00		
15.	ПДВ (за товари)			
16.	Відображено суму отриманого авансу, зараховану при пред'явленні ТзОВ «Весна» рахунку	40000,00		

Постачальник: _____ адреса _____ рах. № _____ в _____ МФО _____ _____ ЄДРПОУ _____ Тел./ф _____	РАХУНОК-ФАКТУРА № _____ від «_____» _____ 20__ р.
---	--

Платник

Доповнення

№ п/п	Найменування	Од. виміру	Кількість	Ціна	Сума
Всього					
Податок на додану вартість (ПДВ)					
Загальна сума з ПДВ					
Загальна сума, що підлягає оплаті _____					
_____ грн. _____ коп.					
Директор _____			Гол. бухгалтер: _____		

Журнал №3 за _____ 20__ р.

№ з/п	Дата	Покупець	Із кредиту рахунку 361 у дебет рахунків						Разом по кредиту
			№	№	№	№	№	№	
		Разом:							

Відомість 3.1 аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками
(до рахунку 36) за _____ 20__ р.

1	2	3	Сальдо на поч. місяця		У Дт рахунка 36 з кредиту рахунків		8	З кредиту рахунку 36 у дебет рахунків					14
			4	5	6	7		9	10	11	12	13	
Номер запису	Номер документа	Найменування покупця	Дата виникнення заборгованості	Дт	дата	№70	Усього за дебетом	дата	№31	№___	№34	Усього за кредитом	Сальдо на кінець місяця
Усього за рахунком 36			х		х			х					
Виконавець _____								«___» _____ 20__ р.					

Завдання 7.5. Згідно з наказом по ТОВ «Омега» (м. Кам'янець-Подільський) до м. Львів відряджено працівника для виконання виробничого завдання. З каси підприємства йому видано аванс у сумі 2500 грн. Після прибуття з відрядження співробітник подав посвідчення про відрядження (даний документ не є обов'язковим, але може бути запровадженим на підприємстві) з позначками приймаючої сторони та звіт про використання коштів, виданих у підзвіт та на відрядження.

На посвідченні про відрядження є позначки сторони, що відправляє, і сторони, що приймає: вибув з м. Кам'янець-Подільський – 08.01.2020 р., прибув до Львова – 09.01.2020 р., вибув зі Львова – 11.01.2020 р., прибув до м. Кам'янець-Подільський – 12.01.2020р.

Згідно з даними звіту про використання коштів, виданих у підзвіт та на відрядження і доданими підтверджуючими документами, вартість залізничних квитків становить 890 грн (у тому числі ПДВ – 148,33 грн), вартість проживання у готелі – 720 грн (у тому числі ПДВ – 120,00 грн). У готельних рахунках зазначено вартість двох сніданків.

Необхідно: відобразити господарські операції в бухгалтерському обліку.

Журнал реєстрації господарських операцій

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
				Дебет	Кредит
1		Видано аванс на відрядження			

2		Затверджено звіт про використання коштів, виданих у підзвіт та на відрядження			
3		Списано витрати на відрядження на фінансовий результат			
4		Відображена сума податкового кредиту з ПДВ за проживання у готелі			
5		Відшкодовано працівнику витрати на відрядження			

Завдання 7.6 – самостійно.

01.03.2000 р. підприємством «Промінь» було реалізовано товарів на суму 4200 грн на умовах комерційного (товарного) кредиту й отримано вексель на суму 4680 грн терміном на 2 місяці. Плата за відстрочення платежу становить 400 грн, крім того, сума ПДВ, включена до вартості векселя, – 80 грн. 30.04.2000 р. вексель було погашено.

Якими записами у бухгалтерському обліку підприємства «Промінь» ці події будуть відображені?

Розв'язання.

Тести для самоконтролю знань за темою 7:

1. Порядок встановлення підприємством ліміту каси регулюється:
 - а) Інструкцією про організацію готівкового обігу установами банків України;
 - б) Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні;
 - в) Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;
 - г) Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
 - д) Законом України «Про банки і банківську діяльність».

2. Підприємства (підприємці), що мають поточні рахунки в установах банків, одержують готівку з цих рахунків за:
 - а) видатковим касовим ордером;
 - б) грошовим чеком;
 - в) платіжним дорученням;
 - г) відповідною заявою про видачу готівки;
 - д) прибутковим касовим ордером.

3. Сума готівкового платежу одного підприємства іншому за один день не повинна перевищувати:

- а) 5 тис. грн.;
- б) 10 тис. грн.;
- в) 15 тис. грн.;
- г) немає обмеження;
- д) немає правильної відповіді.

4. За перевищення встановлених лімітів залишку готівки в касі накладається:

- а) штраф у двократному розмірі ліміту залишку готівки в касі;
- б) штраф у двократному розмірі сум виявленої понадлімітної готівки;
- в) штраф у розмірі здійснюваних за звітний місяць виплат;
- г) пеня у розмірі 25 % від ліміту залишку готівки в касі;
- д) штраф у розмірі перевищення ліміту.

5. Працівники підприємства, яким видані грошові кошти під звіт, – це:

- а) працівники бухгалтерії;
- б) підзвітні особи;
- в) пов'язані сторони;
- г) постачальники;
- д) немає правильної відповіді.

6. Яка з наведених кореспонденцій відображає зміст господарської операції: нараховано добові відрядженому робітнику:

- а) Дт 23 - Кт 66;
- б) Дт 23 - Кт 372;
- в) Дт 372 - Кт 23;
- г) Дт 92 - Кт 30;
- д) Дт 66 - Кт 23.

7. Яка з наведених кореспонденцій відображає зміст господарської операції: здано понадлімітний залишок в банк:

- а) Дт 31 - Кт 30;
- б) Дт 33 - Кт 30;
- в) Дт 30 - Кт 31;
- г) Дт 31 - Кт 372;
- д) Дт 30 - Кт 33.

8. Яка з наведених кореспонденцій відображає зміст господарської операції: виплачено заробітну плату через рахунки в банку:

- 1) Дт 30 - Кт 66;
- 2) Дт 66 - Кт 30;
- 3) Дт 66 - Кт 31;
- 4) Дт 65 - Кт 30;
- 5) Дт 31 - Кт 66.

9. Для придбання сировини підзвітній особі був виданий аванс у сумі 300

грн. Сировина була придбана і оприбуткована на склад на суму 600 грн. (у т.ч. ПДВ). На наступний день підзвітна особа представила звіт про використання коштів на 600 грн., який був затверджений керівником фірми, а сума перевитрат виплачена з каси підприємства. Як відобразити в обліку виплату перевитрат:

- а) Дт 372 - Кт 301 - 300 грн.;
- б) Дт 372 - Кт 301 - 200 грн.;
- в) Дт 301 - Кт 372 - 200 грн.;
- г) Дт 372 - Кт 301 - 500 грн.;
- д) Дт 372 - Кт 333 - 500 грн.

10. Для придбання МШП підзвітній особі був виданий аванс в сумі 300 грн. МШП були придбані і оприбутковані на склад на суму 250 грн. (у т.ч. ПДВ). На наступний день підзвітна особа подала звіт про використання коштів на 250 грн., який був затверджений керівником фірми, а невикористана сума авансу утримана із заробітної плати працівника. Яка сума утримана із заробітної плати у зв'язку з неповерненням коштів:

- а) 50;
- б) 300;
- в) 57,5;
- г) 307,5;
- д) 250.

11. Яким документом оформляється в касі здача готівки в банк:

- а) видатковий касовий ордер;
- б) об'ява на внесення готівки;
- в) виписка банку;
- г) грошовий чек;
- д) немає правильної відповіді.

12. Скільки осіб підписують звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт:

- а) одна;
- б) дві;
- в) три;
- г) чотири;
- д) п'ять.

Тема 8. Облік оборотних активів на підприємстві

Завдання 8.1.

Відобразити у бухгалтерському обліку придбання запасів у постачальників (таблиця 8.1). Заповнити довіреність для отримання матеріалів за операцією №3.

Вихідні дані: підприємство ТзОВ «Мрія» придбало матеріали на суму 15000 грн. (у тому числі ПДВ – 2500 грн.). Витрати на транспортування матеріалів становили 3000 грн. (в тому числі ПДВ – 500 грн.).

Таблиця 8.1

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Перша подія – оплата				
1	Здійснено оплату матеріалів			15000
2	Відображено податковий кредит щодо ПДВ			2500
3	Оприбутковано матеріали			12500
4	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту			
5	Відображено взаємне зарахування заборгованостей			15000
6	Оплачено витрати на транспортування матеріалів			3000
7	Відображено податковий кредит щодо ПДВ по транспортних витратах			
8	Витрати на транспортування включено до первісної вартості матеріалів			2500
9	Списано суму раніше нарахованого податкового кредиту щодо ПДВ			500
10	Відображено взаємне зарахування заборгованостей, пов'язане з транспортуванням матеріалів			3000
Перша подія – оприбуткування запасів				
1	Оприбутковано матеріали			12500
2	Відображено податковий кредит			2500
3	Оплачено раніше отримані матеріали			
4	Витрати на транспортування включено до первісної вартості матеріалів			2500
5	Відображено податковий кредит щодо ПДВ по транспортних витратах			500
6	Оплачено послуги за транспортування			

підприємство-одержувач і його адреса _____	Типова форма №М-2																
ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____																	
підприємство-платник і його адреса рах. _____ МФО _____	Довіреність дійсна до _____ 20__ р.																
найменування банку _____																	
ДОВІРЕНІСТЬ № _____ Дата видачі _____ 200__ р.																	
Видано _____ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)																	
Документ, що засвідчує особу _____																	
Серія _____ № _____ від _____ 200__ р.																	
Виданий _____ (ким виданий документ)																	
на отримання від _____ (найменування організації постачальника)																	
цінностей за _____ (№ і дата наряду)																	
Зворотний бік форми № М-2																	
Перелік цінностей, які належить отримати:																	
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 5%;">№ п/п</th> <th style="width: 40%;">Найменування цінностей</th> <th style="width: 20%;">Одиниця виміру</th> <th style="width: 35%;">Кількість (прописом)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	№ п/п	Найменування цінностей	Одиниця виміру	Кількість (прописом)													
№ п/п	Найменування цінностей	Одиниця виміру	Кількість (прописом)														
Підпис _____ засвідчую (зразок підпису особи, що одержала довіреність)																	
Керівник підприємства _____																	
Головний бухгалтер _____																	
Місце печатки _____																	

Завдання 8.2.

Визначити за методами FIFO, LIFO та середньозваженої собівартість відпущених у виробництво запасів і облікову вартість залишку на кінець звітного періоду при використанні періодичної системи обліку (таблиця 8.2). Відобразити у бухгалтерському обліку господарські операції (таблиця 8.3).

Вихідні дані: На 1 січня у підприємства в залишку значилося 70 листів шиферу вартістю 70 грн. за 1 шт. на суму 4900,00 грн. Підприємство протягом місяця придбало ще декілька партій шиферу за такими цінами і в такій послідовності:

3 січня – 90 шт. по 70,05 грн. = 6304,5 грн. (ПДВ – 1260,9 грн.);

10 січня – 100 шт. по 70,12 грн. = 7012,0 грн. (ПДВ – 1402,4 грн.);

18 січня – 80 шт. по 70,2 грн. = 5616,0 грн. (ПДВ – 1123,2 грн.).

У цьому ж періоді було відпущено у виробництво 180 шт., з них:

12 січня – 100 шт.;

20 січня – 80 шт.

Методика виконання.

Використання методу FIFO ґрунтується на припущенні, що одиниці запасів, котрі були придбані першими, першими і вибувають. Отже, вартість запасів на кінець звітної періоду відображається фактично за вартістю запасів останніх за часом придбань. Перевагою застосування методу FIFO є його простота, а також відображення в балансі суми запасів, яка приблизно збігається з їх ринковою вартістю; недоліком є невикористане завищення прибутку (при зростанні цін).

Використання методу LIFO базується на припущенні, що виробничі запаси відпускаються у виробництво в послідовності, зворотній їх надходженню на підприємство (зарахуванню в бухгалтерському обліку), тобто запаси, що відпускаються у виробництво, оцінюються за собівартістю останніх за часом надходження запасів. При цьому вартість залишку запасів на кінець звітної періоду визначається за собівартістю перших за часом одержання запасів. Метод LIFO використовують переважно в умовах прогресуючої інфляції. Якщо врахувати, що запаси повинні відображатися на балансі за найменшою з двох вартостей: за первісною або за чистою вартістю реалізації, що потребує постійних переоцінок, то застосування методу LIFO дозволяє уникати їх.

Суть методу середньозваженої собівартості полягає в тому, що при різних цінах на однакові запаси визначається їх середня ціна, за якою потім списується собівартість запасів у виробництво. При цьому визначають суму кількості одиниць запасів на початок звітної періоду та їх вартість і суму одиниць запасів, придбаних протягом звітної періоду, та їх вартість. Далі сума добутків кількості таких запасів та їх вартостей ділиться на кількість запасів, що в результаті дає нам середньозважену собівартість одиниці запасу на кінець періоду.

Розв'язання:

Надходження _____

Видаток: _____

FIFO _____

LIFO _____

Середньозважена собівартість _____

Таблиця 8.2

Показники	шт.	FIFO	LIFO	Середньозважена собівартість
Залишок на поч. місяця	70			
Надходження	270			
Видаток	180			
Залишок на кін. місяця	160			

Таблиця 8.3

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Кількість	Сума, грн.
		Дт	Кт		
1	Залишок шиферу на початок звітнього періоду			70	
2	Відображено надходження шиферу протягом звітнього періоду			270	
3	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ по шиферу, що надійшов			270	
4	Відображено списання шиферу у виробництво за методом FIFO (LIFO)			180 (.....)
5	Залишок шиферу на кінець звітнього періоду			160 (.....)

Завдання 8.3.

Визначити суму транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), яка підлягає списанню в кінці місяця за середнім відсотком.

Вихідні дані: на підприємстві станом на 01.01.20 р. за даними бухгалтерського обліку залишки запасів склали 42000 грн., залишки несписаних ТЗВ – 160 грн. Протягом звітнього місяця надійшли запаси на суму 100000 грн., ТЗВ склали 400 грн. Відповідно до виробничого звіту керівника цеху було списано у виробництво запасів на суму 120000 грн., відповідно сума ТЗВ, яку належить списати на витрати виробництва, визначається пропорційно витратам запасів. Розрахунок ТЗВ навести в таблиці 8.4. Одержані дані на кінець місяця переносяться як початкове сальдо на початок наступного місяця, грн.

Середній відсоток ТЗВ визначається за формулою:

$$\% \text{ ТЗВ} = (\text{З тзв поч.} + \text{ДО тзв}) / (\text{З}_{20 \text{ поч.}} + \text{ДО}_{20}), \quad (8.1)$$

де *З тзв поч.* – залишки ТЗВ на початок місяця,

ДО тзв – дебетовий оборот (надходження) ТЗВ протягом місяця,

З_{20 поч.} – залишки запасів на початок місяця,

ДО₂₀ - дебетовий оборот (надходження) запасів протягом місяця.

Таблиця 8.4

Період	Залишок ТЗВ на поч.місяця	Збільшення ТЗВ за місяць	Разом ТЗВ за місяць (гр.2+гр.3)	Залишок запасів на початок місяця	Надходження запасів за місяць
1	2	3	4	5	6
Січень					

Лютий					
Березень					
І т.д.					

Продовження таблиці 8.4

Разом запасів за місяць (гр.5+гр.6)	Відсоток ТЗВ (гр.4:гр.7 *100%)	Вартість запасів, списаних у виробництво	Сума ТЗВ, що підлягає списанню на виробництво (гр.9*гр.8)	Залишок запасів на кінець місяця (гр.7-гр.9)	Залишок ТЗВ на кінець місяця (гр.4-гр.10)
7	8	9	10	11	12
Січень					
Лютий					
Березень					
І т.д.					

Завдання 8.4.

Заповнити Прибутковий ордер (ф. №М-4) за зразком, поданим нижче.

Розглянути особливості та вимоги щодо заповнення основних реквізитів первинного документа.

Типова форма № М-4
Затверджена наказом Міністерства України
від 21.06.1996 р. № 193

(підприємство, організація)
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Код за УКУД

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ПРИБУТКОВИЙ ОРДЕР № _____

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад	Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супровідного документа	
				найменування	код	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку		
Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна	Сума	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою
найменування, сорт, розмір, марка	номенклатурний номер	код	Найменування	за документом	прийнято фактично				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Синтетичний рахунок для віднесення зносу по МШП _____

код _____

Прийняв _____

Здав _____

Друкувати із зворотом без заголовка. Підписи та текст під таблицею друкувати на звороті.

Завдання 8.5.

Дані для виконання. У цеху № 3 заводу ПрАТ «Запчастини» виявлено брак 120 шт. деталей № 513 через порушення технології. При виправленні браку:

- витрачено матеріали – 56 грн;
- нарахована заробітна плата – 1,90 грн (за одну деталь);
- здійснено відрахування на соціальні заходи – ?
- акцептовано рахунок фірми «Темп» за послуги при виправленні браку – 46 грн;
- утримано із заробітної плати винних осіб – 32 грн;
- списані втрати від браку на собівартість продукції основного виробництва - ?

Необхідно:

- визначити суму витрат на виправлення браку;
- знайти суму втрат від браку, яку потрібно списати на собівартість продукції;
- проставити бухгалтерські проводки та первинні документи для кожної операції на підставі наведених даних.

Розв'язання:

Завдання 8.6.

Дані для виконання:

ТЗОВ «Лотос» у квітні 2020 р. виробило готову продукцію із фактичною виробничою собівартістю 60 000 грн. Протягом місяця вся вироблена готова продукція була реалізована покупцям на суму 75 000 грн (у т. ч. ПДВ – 12 500 грн). У кінці квітня було повернено від покупців через наявність браку готової продукції на суму 600 грн.

Собівартість поверненої продукції – 480 грн.

Керівництво вирішило виправити брак і реалізувати продукцію.
Журнал реєстрації господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	Відпущено з цеху на склад готову продукцію			
2	Реалізовано готову продукцію покупцям			
3	Відображено собівартість реалізованої готової продукції			
4	Нараховано ПДВ			
5	Повернена реалізована готова продукція: – на суму вирахувань з доходу – на суму ПДВ – на суму собівартості поверненої продукції			
6	Передана готова продукція для виправлення браку			

Необхідно: відобразити операції щодо руху готової продукції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 8.7.

Ознайомитися з формою М-19 – Матеріальним звітом, навчитися заповнювати основні реквізити первинного документу.

Типова форма № М-19
Затверджена наказом Мінстату України
від 21.06.1996 р. № 193

_____ підприємство, організація

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Код за УКУД

МАТЕРІАЛЬНИЙ ЗВІТ

За _____ 20__ р.
місяць

По будівельній ділянці _____

Матеріально підзвітна особа _____

Перелік додатків до звіту

По прибутку			По видатку		
номер групи матеріалу або номенклатурний номер	кількість документів	номери первинних документів	номер групи матеріалу або номенклатурний номер	кількість документів	номери первинних документів

Всього прийнято документів _____
цифрами прописом

Документи здав _____ Документи прийняв _____

"__" _____ 20__ р.

Стор. 2

Номенклатурний номер	Найменування матеріалу	Одиниця виміру	Ціна за одиницю	Залишок на початок місяця	Надійшло		Витрачено на виробництво	
					кількість	сума	кількість	сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Стор. 2 – продовження

і відпущено										Залишок на кінець місяця	
у тому числі по об'єктах						на інші цілі		всього			
кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума	кількість	сума
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Тести для самоконтролю знань за темою 8:

1. Які з перерахованих активів не належать до запасів:

- а) будівельні матеріали;
- б) інвентарна тара;
- в) запасні частини;
- г) товари;
- д) МШП.

2. Який з перерахованих методів оцінки запасів при вибутті не використовується в Україні:

- а) ФІФО;
- б) нормативних затрат;

- в) ціни продажу;
- г) ЛІФО;
- д) немає правильної відповіді.

3. Яким документом оформляється надходження запасів на підприємство, які мають якісні та кількісні розбіжності з супроводжувальними документами:

- а) довіреність;
- б) прибутковий ордер;
- в) акт про приймання матеріалів;
- г) Акт-вимога на заміну матеріалів;
- д) накладна.

4. Які документи з перерахованих не використовуються для списання запасів:

- а) лімітно-забірна картка;
- б) накладна-вимога на відпуск;
- в) накладна на відпуск ТМЦ;
- г) товарно-транспортна накладна;
- д) відповіді а і г.

5. Оприбуткування МШП від постачальника відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 112 - Кт 631;
- б) Дт22 - Кт 631;
- в) Дт 631 - Кт 22;
- г) Дт 31 - Кт 112;
- д) Дт 22 - Кт 69.

6. До первісної вартості запасів згідно з П(С)БО 9 не включаються:

- а) транспортно-заготівельні витрати;
- б) сума ввізного мита;
- в) сума, що сплачується згідно з договором постачальнику за вирахуванням непрямих податків;
- г) суми непрямих податків, які не відшкодовуються підприємству;
- д) немає правильної відповіді.

7. Відповідно до П(С)БО 9 запаси – це:

- а) активи, які зберігаються для наступного продажу в умовах звичайної господарської діяльності;
- б) активи, що перебувають у процесі виробництва;
- в) активи, які зберігаються для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт і наданні послуг, а також для управління підприємством;
- г) відповіді а, б, в;
- д) відповіді а і б.

8. Оцінка запасів при вибутті не здійснюється таким методом:

- а) собівартості перших за часом надходження запасів;
- б) собівартості останніх за часом надходження запасів;

- в) виробничої собівартості;
- г) нормативних витрат;
- д) ідентифікованої собівартості.

9. Підприємство придбало будівельні матеріали вартістю 24 000 грн. (в т.ч. ПДВ). Витрати на доставку склали – 1 000 грн., затрати на розвантаження власними силами – 500 грн. Первісна вартість придбаних будівельних матеріалів становитиме:

- а) 24 000 грн.;
- б) 21 500 грн.;
- в) 25 500 грн.;
- г) 21 000 грн.;
- д) 25 000 грн.

10. Початкове сальдо за рахунком "Виробничі запаси" становить 50 грн. За звітний період було оприбутковано на склад запаси вартістю 200 грн. Відпущено у виробництво запаси на суму 230 грн. Кінцеве сальдо за рахунком "Виробничі запаси" становитиме:

- а) 250 грн.;
- б) 480 грн.;
- в) 20 грн.;
- г) 200 грн.;
- д) 50 грн.

11. На початок звітного періоду на підприємстві в залишку значилося 10 кг паперу вартістю 10 грн. за 1 кг. Підприємство протягом звітного періоду придбало папір у зазначених кількостях та цінами і в такому порядку:

- 1) 100 кг по 16 грн.;
- 2) 250 кг по 18 грн.;
- 3) 120 кг по 15 грн.

У цьому ж періоді 200 кг паперу було списано. Визначити за методом ФІФО вартість списаного паперу:

- а) 3 400 грн.;
- б) 3 080 грн.;
- в) 3 240 грн.;
- г) 3 320 грн.;
- д) немає правильної відповіді.

12. Дані про рух запасів підприємства «Електрон» наступні:

Показник	Кількість, од.	Собівартість, грн.
Залишок на початок періоду	14000	18
Придбання за звітний період	6000	19
Використано за звітний період	15000	?

Визначити собівартість вибулих запасів за звітний період, використовуючи метод ФІФО.

- а) 276 000 грн.;
- б) 271 000 грн.;
- в) 270 000 грн.;
- г) 273 000 грн.;
- д) немає правильної відповіді.

Тема 9. Облік необоротних активів

Завдання 9.1. Використовуючи субрахунки рахунку 10 «Основні засоби» відобразити в бух обліку наступні господарські операції (табл. 9.1).

Методика виконання. Основні засоби відображаються по дебету рах.10 в момент їх надходження на підприємство, але лише у випадку, якщо об'єкт основний засіб:

- не потребує монтажу;
- вводиться в експлуатацію відразу ж після надходження на підприємство.

Якщо об'єкт основних засобів не відповідає цим вимогам, тоді для відображення надходження основних засобів використовується рах.15 «Капітальні інвестиції».

Таблиця 9.1

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано та введено в експлуатацію попередньо оплачений інвентар, що не потребує монтажу		
2	Отримано від підзвітної особи та введено в експлуатацію транспортний засіб, що не потребує монтажу		
3	Отримано та введено в експлуатацію попередньо оплачені багаторічні насадження як відшкодування заподіяного збитку		
4	Введено в експлуатацію земельну ділянку, отриману від члена кредитної спілки в погашення позички		
5	Введено в експлуатацію споруду, що не потребує монтажу, яку повернуто зі спільної діяльності		
6	Введено в експлуатацію обладнання, що не потребує монтажу, отримане як пайовий внесок від членів споживчого товариства		

Завдання 9.2. Відобразити бухгалтерськими проведеннями купівлю основних засобів виробничого характеру залежно від терміну оплати (таблиця 9.2).

Таблиця 9.2

№ з/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
Перша подія – отримання обладнання				
1	Отримано обладнання від постачальника			20000
2	Відображено суму податкового кредиту			
3	Відображено отримання транспортних, посередницьких, страхових послуг, пов'язаних з придбанням обладнання			1500
4	Відображено суму податкового кредиту			300
5	Відображено витрати на заробітну плату працівникам, що монтують обладнання			2000
6	Відображено нарахування на заробітну плату			440

7	Введення обладнання в експлуатацію	104	152	
8	Перераховано оплату постачальнику			24000
9	Відображено оплату послуг			1800
Перша подія – оплата обладнання				
1	Перераховано аванс постачальнику			24000
2	Відображено виникнення податкового кредиту по ПДВ		644	
3	Отримано обладнання від постачальника			20000
4	Списано суму податкового кредиту	644		4000
5	Відображено отримання транспортних, посередницьких, страхових послуг, пов'язаних з придбанням обладнання	152		1500
6	Відображено суму податкового кредиту			
7	Відображено витрати на заробітну плату працівникам, що монтують обладнання			2000
8	Відображено нарахування на зарплату			44
9	Введення обладнання в експлуатацію	104		
10	Здійснено оплату послуг			1800
11	Відображено взаємозалік заборгованостей		371	24000

Завдання 9.3. Відобразити бухгалтерськими проведеннями вибуття основних засобів внаслідок реалізації (табл. 9.3).

Таблиця 9.3

№ з/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
<i>РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ</i>				
<p><i>Варіант коли договірна вартість реалізації об'єкту перевищує його балансову вартість</i> Підприємство продає об'єкт основних засобів у червні поточного року. Залишкова вартість на 01.06 становить 32000 грн (первісна – 40000 грн; сума накопиченого зносу – 8000 грн). Щомісячна сума амортизації – 500 грн. Договірна вартість реалізації об'єкту становить 40000 грн. у т.ч. ПДВ.</p>				
1	Нарахований знос за травень			
2	Переведено об'єкт ОЗ до складу активів, призначених для продажу			
3	Списаний накопичений знос ОЗ			
4	Відображена передача об'єкта новому власнику			
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ			
6	Списана собівартість переданого активу			
7	Отримано оплату			
8	Списано доходи від реалізації об'єкту ОЗ на фінансові результати			
9	Списано витрати від реалізації об'єкту ОЗ на фінансові результати			

Варіант коли балансова вартість об'єкту перевищує договірну вартість реалізації
 Підприємство продає об'єкт основних засобів у червні поточного року. Залишкова вартість на 01.06 становить 32000 грн (первісна – 40000 грн; сума накопиченого зносу – 8000 грн).

Щомісячна сума амортизації – 500 грн.

Договірна вартість реалізації об'єкту становить 24000 грн. у т.ч. ПДВ.

1	Нарахований знос за травень			
2	Переведено об'єкт ОЗ до складу активів, призначених для продажу			
3	Списаний накопичений знос ОЗ			
4	Відображена передача об'єкта новому власнику			
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ за договірною вартістю			
6	Відображено донарахування податкового зобов'язання з ПДВ на суму перевищення балансової вартості на початок періоду договірної вартості			
7	Списана собівартість переданого активу			
8	Отримано оплату			
9	Списано доходи від реалізації об'єкту ОЗ на фінансові результати			
10	Списано витрати від реалізації об'єкту ОЗ на фінансові результати			

ЛІКВІДАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Підприємство списує об'єкт основних засобів у зв'язку з поломкою, яка унеможливило його подальше використання, що підтверджує висновок експертної комісії. Витрати на ліквідацію — 100 грн. (зарплата з нарахуваннями).

Про об'єкт основних засобів, що ліквідується, є такі дані:

- первісна вартість — 9000 грн.;
- ліквідаційна вартість — 400 грн.;
- вартість, що амортизується, — 8600 грн.;
- сума нарахованої амортизації — 6000 грн.

Факт ліквідації зафіксований в Акті списання основних засобів (форма № ОЗ-3), який разом із висновком експертної комісії наданий органу ДПСУ.

У результаті ліквідації за рішенням комісії підприємства оприбутковано запасні частини, вартість яких визначена на рівні 900 грн.

Запасні частини реалізовані покупцеві за 1200 грн. (у тому числі ПДВ).

1	Списано суму нарахованого зносу об'єкта ОЗ, що ліквідується			
2	Списано залишкову вартість об'єкта ОЗ, що ліквідується			
3	Відображено оплату праці майстра з ліквідації			
4	Відображено ЄСВ нарахований на заробітну плату майстра з ліквідації			
5	Віднесено на фінансовий результат витрати, пов'язані зі списанням об'єкта ОЗ			
6	Оприбутковано товарно-матеріальні цінності, що залишилися після ліквідації об'єкта ОЗ, придатні для подальшого використання			
7	Віднесено на фінансовий результат дохід у			

	зв'язку з надходженням товарно-матеріальних цінностей			
8	Відвантажено покупцю товарно-матеріальні цінності, що залишилися після ліквідації об'єкта основних засобів			
9	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ у складі вартості відвантажених покупцеві товарно-матеріальних цінностей			
10	Списано собівартість реалізованих товарно-матеріальних цінностей			
11	Надійшли від покупця кошти в оплату реалізованих товарно-матеріальних цінностей			
12	Віднесено на фінансовий результат дохід від реалізації товарно-матеріальних цінностей			
13	Віднесено на фінансовий результат собівартість реалізованих товарно-матеріальних цінностей			

Завдання 9.4 – самостійно. Здійснити нарахування амортизації ОЗ, використовуючи наступні методи:

- А) прямолінійний метод;
- Б) метод зменшення залишкової вартості;
- В) метод прискореного зменшення залишкової вартості;
- Г) кумулятивний метод;
- Д) виробничий метод.

Вихідні дані для розрахунків за допомогою методів А, Б, В і Г:

первісна вартість об'єкта ОЗ – 50000 грн., ліквідаційна вартість – 2000 грн. Термін використання об'єкта ОЗ – 8 років.

Вихідні дані для розрахунків за допомогою методу Д:

первісна вартість об'єкта ОЗ – 50000 грн., ліквідаційна вартість – 2000 грн. Загальний обсяг виготовленої продукції 250000 одиниць. У березні виготовлено 3500 одиниць.

Вихідні дані для розрахунків за допомогою методу Е:

залишкова вартість об'єкта ОЗ першої групи станом на 1 січня звітного року – 50000 грн.

Результати розрахунків занести у таблиці за формою:

Таблиця 9.4

Рік	Норма амортизації, %		Залишкова вартість на початок періоду, грн.		Сума нарахованої амортизації, грн.	
	А	Б	А	Б	А	Б
1-й						
2-й						
3-й						
4-й						
5-й						
6-й						
7-й						
8-й						
Σ	*	*				

Рік	Норма амортизації, %		Залишкова вартість на початок періоду, грн.		Сума нарахованої амортизації, грн.	
	В	Г	В	Г	В	Г
1-й						
2-й						
3-й						
4-й						
5-й						
6-й						
7-й						
8-й						
Σ	*	*				

Методика виконання.

При застосуванні *прямолінійного методу* річна сума амортизації визначається діленням вартості, що амортизується на очікуваний період часу використання об'єкта ОЗ. Річна сума амортизації визначається за формулою:

$$AB = (Пв - Лв) / T; \quad (9.1)$$

Норма амортизації:

$$На = 100\% / T, \quad (9.2)$$

де АВ – річна сума амортизаційних відрахувань;

Пв – первісна вартість;

Лв – ліквідаційна вартість;

T – термін корисного використання об'єкта;

На – норма амортизаційних відрахувань.

При застосуванні *методу зменшення залишкової вартості* річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітної року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Залишкова вартість – це різниця між первісною вартістю та сумою нарахованого зносу у попередніх періодах.

Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

При застосуванні *методу прискореного зменшення залишкової вартості* річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітної періоду або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації обчислюється виходячи із строку корисного використання об'єкта і подвоюється. Сума амортизації останнього року корисного використання об'єкта повинна бути такою, щоб його залишкова вартість на кінець останнього року експлуатації дорівнювала його ліквідаційній вартості.

При використанні *кумулятивного методу* річна сума амортизації визначається як добуток вартості, що амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Останній розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця очікуваного строку використання об'єкта ОЗ, на суму числа років його корисного використання:

$$AB = (Пв - Лв) \times K; \quad K = T_k / \Sigma T \quad (9.3)$$

При застосуванні *виробничого методу* місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Остання обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний

обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта ОЗ:

$$Va = (Pv - Lv) / O. \quad (9.4)$$

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації.

Таблиця 9.5

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 — земельні ділянки	—
група 2 — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 — будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 — машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 — транспортні засоби	5
група 6 — інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 — тварини	6
група 8 — багаторічні насадження	10
група 9 — інші основні засоби	12
група 10 — бібліотечні фонди	—
група 11 — малоцінні необоротні матеріальні активи	—
група 12 — тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 — природні ресурси	—
група 14 — інвентарна тара	6
група 15 — предмети прокату	5
група 16 — довгострокові біологічні активи	7

Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом таких строків:

Таблиця 9.6

Групи	Строк дії права користування
група 1 — права користування природними ресурсами (право	відповідно до

користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище);	правовстановлюючого документа
група 2 — права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування земельною ділянкою, відповідно до закону, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо);	відповідно до правовстановлюючого документа
група 3 — права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа
група 4 — права на об'єкти промислової власності (право на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 5 років
група 5 — авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 2 роки
група 6 — інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	відповідно до правовстановлюючого документа

Амортизація об'єктів груп 9, 12, 14, 15, визначених у табл.5.5, нараховується за прямолінійним або виробничим методами.

Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися за рішенням платника податків у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решта 50 відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 відсотків його вартості.

На основні засоби груп 1 та 13 амортизація не нараховується.

Суми амортизаційних відрахувань не підлягають вилученню до бюджету, а також не можуть бути базою для нарахування будь-яких податків та зборів.

Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Розв'язання:

метод Д: _____

метод Е: _____

Завдання 9.5. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку знос основних засобів:

Таблиця 9.7

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Введення в експлуатацію обладнання			15000
2	Нарахування амортизації обладнання протягом терміну його експлуатації			9000
3	Списання раніше нарахованого зносу на зменшення первісної вартості при вибутті обладнання			9000
4	Списана залишкова вартість реалізованого обладнання			

Завдання 9.6. Ознайомитись з регістром синтетичного обліку основних засобів та інших необоротних активів – Журналом 4, особливостями його заповнення.

Підприємство, організація

ЖУРНАЛ 4 за _____ 20__ р.

за кредитом рахунків 10 "Основні засоби", 11 "Інші необоротні матеріальні активи", 12 "Нематеріальні активи", 13 "Знос необоротних активів", 14 "Довгострокові фінансові інвестиції", 15 "Капітальні інвестиції", 18 "Інші необоротні активи", 19 "Негативний гудвіл", 35 "Поточні фінансові інвестиції"

I. З кредиту рахунків 10, 11, 12, 13, 19 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків					Усього
		10 "Основні засоби"	11 "Інші НМА"	12 "Нематеріальні активи"	13 "Знос необоротних активів"	19 "Негативний гудвіл"	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	13 "Знос необоротних активів"				x	x	
2	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	x	x	x	x		
3	15 "Капітальні інвестиції"	x	x	x		x	
4	23 "Виробництво"	x	x	x		x	
5	37 "Розрахунки з			x	x		

	різними дебіторами"						
6	39 "Витрати майбутніх періодів"	x		x		x	
7	42 "Додатковий капітал"					x	
8	68 "Розрахунки за іншими операціями"	x	x	x	x		
9	83 "Амортизація"	x	x	x		x	
10	84 "Інші операційні витрати"				x	x	
11	85 "Інші затрати"				x	x	
12	91 "Загальновиробничі витрати"	x	x	x		x	
13	92 "Адміністративні витрати"	x	x	x		x	
14	93 "Витрати на збут"	x	x	x		x	
15	94 "Інші витрати операційної діяльності"					x	
16	97 "Інші витрати"					x	
17							
18	Усього						
19	Відмітки						

II. З кредиту рахунків 14, 15, 18, 35 в дебет рахунків

№ пор.	Дебет рахунків	Кредит рахунків				Усього
		14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	15 "Капітальні інвестиції"	18 "Інші необоротні активи"	35 "Поточні фінансові інвестиції"	
1	2	3	4	5	6	7
1	10 "Основні засоби"	x		x	x	
2	11 "Інші необоротні матеріальні активи"	x		x	x	
3	12 "Нематеріальні активи"			x	x	
4	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"		x			
5	18 "Інші необоротні активи"	x	x	x		
6	28 "Товари"	x		x	x	
7	30 "Готівка"			x	x	
8	31 "Рахунки в банках"					

9	35 "Поточні фінансові інвестиції"		x		x	
10	37 "Розрахунки з різними дебіторами"			x	x	
11	42 "Додатковий капітал"			x		
12	48 "Цільове фінансування і цільові надходження"	x		x	x	
13	50 "Довгострокові позики"			x	x	
14	60 "Короткострокові позики"			x	x	
15	64 "Розрахунки за податками й платежами"	x		x	x	
16	68 "Розрахунки за іншими операціями"		x	x	x	
17	84 "Інші операційні витрати"	x		x	x	
18	85 "Інші затрати"					
19	96 "Втрати від участі в капіталі"		x	x	x	
20	97 "Інші витрати"					
21						
23	Усього					
23	Відмітки					

ЖУРНАЛ ЗАКІНЧЕНО "___"
_____ 20__ р.

Виконавець _____
(підпис)

У Головній книзі суми оборотів відображено
"___" _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Тести для самоконтролю знань за темою 9:

1. До методів нарахування амортизації не належать:

- а) прямолінійний;
- б) нормативний;
- в) кумулятивний;
- г) податковий;
- д) виробничий.

2. Який первинний документ не використовуються для операцій з необоротними активами:

- а) акт приймання-передачі основних засобів;
- б) акт на списання основних засобів;
- в) акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів;
- г) накладна;
- д) немає правильної відповіді.

3. Які з перерахованих активів не належать до нематеріальних:

- а) товарні знаки;
- б) сорт рослин;
- в) програми для ЕОМ;
- г) дебіторська заборгованість;
- д) немає правильної відповіді.

4. При визначенні терміну корисного використання нематеріального активу слід враховувати:

- а) термін використання подібних активів;
- б) моральний знос;
- в) правові обмеження терміну корисного використання;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

5. Списання залишкової вартості основних засобів при реалізації відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 976 - Кт 10;
- б) Дт 972 - Кт 10;
- в) Дт 286 - Кт 10;
- г) Дт 902 - Кт 286;
- д) Дт 974 – Кт 10.

6. Для оформлення зарахування до складу основних засобів придбаних об'єктів застосовуються:

- а) акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- б) акт введення в експлуатацію основних засобів;
- в) акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів;
- г) інвентарна картка;
- д) немає правильної відповіді.

7. Нарахування зносу (амортизації) основних засобів відображається в обліку записом:

- а) Дт 91,92,93,94 - Кт 131;
- б) Дт 131 - Кт 10;
- в) Дт 10 - Кт 131;
- г) Дт 131- Кт 15;
- д) немає правильної відповіді.

8. Підприємство придбало будівлю вартістю 1200000 грн. (в т.ч. ПДВ). Термін експлуатації - 20 років, очікується, що ліквідаційна вартість становитиме 20000 грн. Обрано прямолінійний метод нарахування амортизації. Сума амортизаційних відрахувань за 5 років становитиме:

- а) 49 000 грн;
- б) 295 000 грн;
- в) 245 000 грн;
- г) 59 000 грн;
- д) немає правильної відповіді.

9. Підприємство реалізувало автомобіль за 72000 грн. (в т.ч. ПДВ). Первісна вартість автомобіля – 50000 грн., знос – 20000 грн. Фінансовий результат становитиме:

- а) 10 000 грн – прибуток;
- б) 30 000 грн – збиток;
- в) 10 000 грн – збиток;
- г) 30 000 грн – прибуток;
- д) немає правильної відповіді.

10. Підприємство придбало обладнання вартістю 330000 грн. Очікуваний термін експлуатації - 4 роки, очікується, що ліквідаційна вартість становитиме 10000 грн. На підприємстві використовується кумулятивний метод нарахування амортизації. Амортизаційні відрахування протягом першого року експлуатації становлять:

- а) 165 000 грн;
- б) 132 000 грн;
- в) 116 000 грн;
- г) 128 000 грн;
- д) немає правильної відповіді.

11. В результаті непридатності ліквідовано автомобіль, первісна вартість якого 36000 грн., знос – 30%. Операція із списання автомобіля у бухгалтерському обліку відобразиться:

- а) Дт 105 – Кт 131 = 36 000 грн, Дт 105 – Кт 976 = 10 800 грн;
- б) Дт 131 – Кт 105 = 10 800 грн, Дт 976 – Кт 105 = 25 200 грн;
- в) Дт 23 – Кт 131 = 10 800 грн, Дт 972 – Кт 105 = 25 200 грн;
- г) Дт 105 – Кт 131 = 10 800 грн, Дт 972 – Кт 105 = 36 000 грн;
- д) немає правильної відповіді.

12. Підприємство придбало виробниче обладнання вартістю 28000 грн. крім того, ПДВ - 5600 грн. Очікуваний термін експлуатації - 7 років. Очікується, що ліквідаційна вартість дорівнюватиме нулю. На підприємстві використовується прямолінійний метод нарахування амортизації. Річна сума амортизаційних відрахувань становитиме:

- 1) Дт 23 – Кт 10 = 4 000 грн;

- 2) Дт 13 – Кт 10 = 4 000 грн;
- 3) Дт 23 – Кт 13 = 4 000 грн;
- 4) Дт 10 – Кт 13 = 4 000 грн;
- 5) Дт 13 – Кт 23 = 4 000 грн.

13. Підприємство придбало автомобіль за 60000 грн. (в тому числі ПДВ – 10000 грн.). Витрати на доставку склали 100 грн., витрати на реєстрацію – 120 грн., налагодження – 1500 грн., відсотки за кредит – 60 грн. Первісна вартість автомобіля становитиме:

- 1) 50 280 грн;
- 2) 61 720 грн;
- 3) 61 780 грн;
- 4) 51 720 грн;
- 5) немає правильної відповіді.

Тема 10. Облік зобов'язань підприємства

Завдання 10.1.

Скласти проводки, вказати первинні документи. Визначити суму заборгованості покупців.

Вихідні дані: придбання послуг за звітний період склало 200000 грн., крім того, ПДВ. Постачальникам за безготівковим рахунком сплачено 180000 грн., в касу - 9000 грн.

Завдання 10.2.

Скласти кореспонденції рахунків з погашення заборгованості векселем.

Вихідні дані: 02.01.2020 р. підприємство А придбало у підприємства Б товари на загальну суму 24000 грн. (в т.ч. ПДВ). 01.02.2020 р. підприємство Б погодилося прийняти від підприємства А простий вексель на суму 24000 грн. під 48% річних з терміном погашення 31.05.2020р. Вексель був погашений вчасно.

Завдання 10.3.

Скласти проводки і зазначити суми зобов'язань та фінансових витрат.

Вихідні дані: 01.10.2020 р. підприємство «Альфа» отримало акт виконаних робіт за юридичні послуги адвоката у сумі 20000 грн. (крім того ПДВ). Кредиторська заборгованість була погашена 02.01.2021 р. дисконтним векселем номінальною вартістю 26400 грн., який у свою чергу, був погашений 31.03.2021 р.

Завдання 10.4.

Визначити суму ПДВ за 1 квартал 2020 року.

Вихідні дані: за 1 квартал 2020 року підприємством «Альянс» придбано: матеріалів на суму 620 тис. грн., крім того, ПДВ.; отримано юридичних послуг на суму 100 тис. грн., крім того, ПДВ; оплачено за електроенергію 60 тис. грн., в тому числі ПДВ; придбано легковий автомобіль за 120 тис.грн., в тому числі ПДВ. Реалізовано готової продукції на суму 900 тис.грн., в тому числі ПДВ. Отримано грошові кошти в сумі 1100 тис. грн., зокрема, за продукцію, реалізовану в 4 кварталі 2019 року, – 200 тис. грн., за продукцію, реалізовану в 1 кварталі 2020 року, – 800 тис. грн., авансові платежі – 100 тис. грн.

Завдання 10.5.

Вказати кореспонденції рахунків з придбання запасів та сплати заборгованості, заповнити первинні документи.

Вихідні дані: ПФ «Мега-макс» 1 лютого 2020 року придбано продукції на суму 120 000 грн. (в т.ч. ПДВ). 1 березня 2020 року було сплачено грошові кошти постачальникам в сумі 100 000 грн. і короткотерміновий вексель на 20000 грн. в рахунок погашення заборгованості під 10% річних.

Завдання 10.6.

Вказати кореспонденції з обліку авансів та заповнити первинні документи.

Вихідні дані: 12 січня 2021 року ПФ «Олімп» сплатила аванс ПП Мирончук І.І. за придбані товари в сумі 28000 грн. 14 січня ПФ «Олімп» отримала товари на суму 24000 грн. (в т.ч. ПДВ) і повернула невикористану суму авансу.

Завдання 10.7.

Вказати кореспонденції рахунків з обліку взаємопогашення заборгованості та заповнити первинні документи.

Вихідні дані: ПФ «Креатив» у січні 2021 року здійснювала ремонт офісного приміщення ПФ «Альтернатива» загальною вартістю 55000 грн. (крім того ПДВ). В свою чергу ПФ «Альтернатива» поставила ПФ «Креатив» основні засоби на суму 50000 грн. (крім того ПДВ). В результаті звірки заборгованостей між фірмами їх було зараховано, а решту - погашено грошовими коштами.

Завдання 10.8 – самостійно.

Яку суму заборгованості необхідно повернути підприємству 30.09.2021р.? Скласти кореспонденції рахунків.

Вихідні дані: 01.05.2021р. підприємство одержало від банку позику в сумі 100000 грн. терміном на 5 місяців під 12 % річних. 30.09.2021 р. поверненню підлягає вся сума кредиту та нарахованих відсотків.

Тести для самоконтролю знань за темою 10:

1. Заборгованість фізичних і юридичних осіб підприємству називається:

- а) відстроченою;
- б) кредиторською;
- в) дебіторською;
- г) податковою;
- д) немає правильної відповіді.

2. Погашення заборгованості перед постачальником за одержані ТМЦ відображається записом:

- а) Дт 361 – Кт 311;
- б) Дт 631 – Кт 311;
- в) Дт 311 – Кт 361.
- г) Дт 22 – Кт 311;
- д) Дт 201 – Кт 631.

3. Для обліку податкового зобов'язання з ПДВ призначено субрахунок:

- а) 641;
- б) 642;
- в) 643;
- г) 644;
- д) 645.

4. Працівнику в січні 2020 р. нарахована заробітна у сумі 1000 грн., матеріальна допомога – 200 грн., відпускні – 500 грн. та виданий аванс – 400

грн. Сума заборгованості підприємства перед працівником на кінець січня становить:

- а) 2100 грн;
- б) 1300 грн;
- в) 1700 грн;
- г) 1400 грн;
- д) немає правильної відповіді.

5. 01.05.2020 р. підприємство одержало від банку позику в сумі 100000 грн. терміном на 5 місяців під 12 % річних. 30.09.2020 р поверненню підлягає вся сума кредиту та нарахованих відсотків. Яку суму необхідно повернути підприємству 30.09.2020 р. ?

- а) 105 000 грн;
- б) 106 000 грн;
- в) 100 000 грн;
- г) 55 000 грн;
- д) немає правильної відповіді.

6. Короткостроковий кредит, що надається банком надійному підприємству понад залишок його коштів на поточному рахунку в межах заздалегідь обумовленої суми шляхом дебетування його рахунку:

- а) лізинговий кредит;
- б) забезпечений кредит;
- в) кредит овердрафт;
- г) акцептний кредит;
- д) банківський кредит.

7. Погашення короткострокового кредиту довгостроковим відображається кореспонденцією рахунків:

- а) Дт 60 – Кт 50;
- б) Дт 60 – Кт 30;
- в) Дт 50 – Кт 60;
- г) Дт 31 – Кт 50;
- д) Дт 50 – Кт 30.

8. Облік кредитів не ведеться на рахунках:

- а) 50;
- б) 60;
- в) 61;
- г) 69;
- д) немає правильної відповіді.

9. Про придбання товарно-матеріальних цінностей свідчать наступні документи:

- а) накладна і касові документи;
- б) накладна;
- в) банківські документи;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

10. Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників

підприємства, призначений рахунок:

- а) 64;
- б) 65;
- в) 68;
- г) 69;
- д) 67.

11. Які з перерахованих зобов'язань не належать до довгострокових:

- а) відстрочені податкові зобов'язання;
- б) довгострокові кредити банків;
- в) довгострокові векселі видані;
- г) довгострокові векселі отримані;
- д) немає правильної відповіді.

12. До поточних зобов'язань належать:

- а) короткострокові векселі видані;
- б) кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- в) поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- г) розрахунки з оплати праці;
- д) всі відповіді правильні.

13. На основі якої угоди залучаються позикові кошти з банку:

- а) договір купівлі-продажу іноземної валюти;
- б) договір підряду;
- в) договір поставки;
- г) кредитний договір;
- д) немає правильної відповіді.

14. Залежно від страхового випадку існують такі види загальнообов'язкового страхування працівників:

- а) пенсійне;
- б) страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- в) страхування на випадок безробіття;
- г) страхування на випадок нещасного випадку;
- д) всі відповіді правильні.

15. На рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» не ведеться облік:

- а) внутрішніх розрахунків;
- б) розрахунків за авансами одержаними;
- в) розрахунків за нарахованими відсотками;
- г) внутрішньогосподарських розрахунків;
- д) немає правильної відповіді.

Тема 11. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства

Завдання 11.1.

Визначити собівартість одиниці продукції, скласти кореспонденції рахунків, вказати первинні документи.

Вихідні дані: витрати на виробництво продукції “А” склали:

заробітна плата - 20000 грн.; ЄСВ (? %) - ?; амортизація – 30000 грн.; матеріали – 40000 грн.; електроенергія – 5000 грн.; інші – 15000 грн. Незавершене виробництво на початок періоду –10000 грн., на кінець періоду –20000 грн. Адміністративні витрати – 12000 грн. Витрати на збут – 8000 грн.

Завдання 11.2.

Скласти кореспонденції рахунків з реалізації послуг, вказати документи. Визначити фінансовий результат, заборгованість покупців.

Вихідні дані: реалізація послуг за звітний період склала 200000 грн., крім того ПДВ. Собівартість реалізованих послуг – 150000 грн. На рахунок надійшло 180000 грн., в касу - 9000 грн. За оренду основних засобів в касу отримано – 18000 грн., в т.ч. ПДВ. Амортизація основних засобів, переданих в оренду, – 6000 грн. Адміністративні витрати склали 10000 грн. Витрати на рекламу – 2000 грн.

Завдання 11.3.

Визначити фінансовий результат діяльності торгового підприємства, скласти кореспонденції рахунків, вказати документи.

Вихідні дані: підприємство орендує приміщення 1200 м², в тому числі 1000 м² – торгові зали, склад; 200 м² – адміністрація. Орендна плата становить 12000 грн. на рік, в т.ч. ПДВ.

Завдання 11.4.

Написати кореспонденції рахунків з ліквідації обладнання, заповнити первинні документи та визначити фінансовий результат від ліквідації.

Вихідні дані: підприємство прийняло рішення про ліквідацію виробничого обладнання (первісна вартість – 25000 грн., знос – 23400 грн.) Витрати, пов’язані з ліквідацією, склали 1200 грн. Вартість матеріалів, одержаних внаслідок ліквідації обладнання, 800 грн.

Завдання 11.5.

Написати кореспонденції рахунків з реалізації меблів і послуг, заповнити первинні документи та визначити фінансовий результат.

Вихідні дані: магазин «Меблі-люкс» реалізував підприємству «Кадар-техно» офісні меблі загальною вартістю 36000 грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість проданих товарів становить 27000 грн. У тому ж звітному періоді магазин надавав послуги цьому ж підприємству із складання меблів на суму 3500 грн. (в т.ч. ПДВ), у процесі чого здійснив такі витрати: заробітна плата

працівників – 2000 грн.; нарахування на ФОП (? %) - ?; витрати на відрядження працівників – 200 грн.; матеріальні витрати – 150 грн.

Завдання 11.6.

Визначити собівартість реалізованої продукції, фінансовий результат від реалізації, написати кореспонденції рахунків та заповнити первинні документи.

Вихідні дані: приватна пекарня відвантажила продукцію покупцям на суму 32 000 грн. (в т.ч. ПДВ). Витрати підприємства на її виробництво склали:

- 1) вартість сировини - 10000 грн.;
- 2) заробітна плата: виробничого персоналу – 2000 грн.; адміністративного персоналу – 1000 грн.;
- 3) нарахування на ФОП (? %) - ?;
- 4) амортизація основних засобів: виробничого призначення – 700 грн.; загальновиробничого призначення – 100 грн.;
- 5) електроенергія – 150 грн. (в т.ч. ПДВ).

Завдання 11.7.

Написати кореспонденції з визнання доходів від надання послуг з переробки.

Вихідні дані: підприємство А передало підприємству В на переробку сировину (вартість - 200000 грн.). Через 10 днів підприємство А отримало готову продукцію від підприємства В у кількості 60% від зазначеної в угоді. Решта 40% залишилась у підприємства В на зберіганні. Рахунок на переробку було передано підприємству А на суму 100000 грн. (крім того, ПДВ).

Завдання 11.8.

Визначити фінансовий результат від реалізації будівлі, скласти кореспонденції і первинні документи.

Вихідні дані: підприємство реалізує будівлю, первісна вартість якої 500000 грн., знос – 420000 грн., договірна вартість – 1000000 грн. (у т.ч. ПДВ).

Завдання 11.9.

Визначити фінансовий результат діяльності автотранспортного підприємства за місяць, скласти кореспонденції.

Вихідні дані: підприємство "Вояж" надає автотранспортні послуги. За квітень 2020 року одержано дохід за доставку вантажу у сумі 18000 грн. (в тому числі ПДВ).

Підприємством визнано витрати за квітень: нарахована заробітна плата - 1 000 грн.; списані паливно-мастильні матеріали - 600 грн.; списані запчастини на поточний ремонт автомобіля - 4 000 грн.; амортизація - 6000 грн.; інші (електроенергія, оренда, податки) - 1000 грн.

Тести для самоконтролю знань за темою 11:

1. Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу, - це
 - а) доходи;
 - б) витрати;
 - в) збиток;
 - г) затрати;
 - д) прибуток.

2. Які з перерахованих витрат не належать до операційної діяльності:
 - а) собівартість реалізованої продукції;
 - б) витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу;
 - в) витрати на дослідження і розробки;
 - г) витрати на відсотки;
 - д) немає правильної відповіді.

3. До прямих матеріальних витрат належать:
 - а) сировина і матеріали, що становлять основу вироблюваної продукції;
 - б) купівельні напівфабрикати;
 - в) відповіді 1 і 2;
 - г) втрати від браку;
 - д) амортизація основних засобів.

4. Не включаються до виробничої собівартості, а списуються на витрати періоду:
 - а) адміністративні витрати;
 - б) витрати на збут;
 - в) понаднормативні відходи;
 - г) відсотки за кредит;
 - д) всі відповіді правильні.

5. Витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями і ін.) належать до:
 - а) загальногосподарських витрат;
 - б) загальновиробничих витрат;
 - в) витрат на збут;
 - г) адміністративні витрати;
 - д) правильної відповіді немає.

6. Витрати на здійснення складських, вантажно-розвантажувальних, пакувальних робіт, на рекламу й ін. належать до:
 - а) загальногосподарських витрат;
 - б) загальновиробничих витрат;
 - в) витрат на збут;
 - г) собівартості продукції;

д) правильної відповіді немає.

7. Доходи та витрати відображаються в обліку:

- а) в момент їх виникнення;
- б) в момент отримання грошей;
- в) відповіді а і б;
- г) в кінці звітнього періоду;
- д) за рішенням бухгалтера.

8. Фінансовим результатом діяльності підприємства може бути:

- а) прибуток;
- б) збиток;
- в) відсутність прибутку і збитку;
- г) відповіді а, б, в;
- д) відповіді а і б.

9. На якому рахунку здійснюється облік доходів від реалізації товарів?

- а) 702;
- б) 712;
- в) 722;
- г) 701;
- д) 703.

10. Підприємство реалізувало автомобіль за 72 000 грн. (в т.ч. ПДВ). Первісна вартість автомобіля – 50 000 грн., знос – 20 000 грн. Фінансовий результат становитиме:

- а) 10 000 грн. – прибуток;
- б) 30 000 грн. – збиток;
- в) 10 000 грн. – збиток;
- г) 30 000 грн. – прибуток;
- д) 42 000 грн. – прибуток.

11. Підприємство реалізує готову продукцію покупцям. Якщо дохід (виручка) від реалізації склала 3000 грн. (у т.ч. ПДВ), собівартість - 2600 грн., то підприємство матиме:

- а) збиток — 100 грн;
- б) прибуток — 100 грн;
- в) збиток — 400 грн;
- г) прибуток – 400 грн;
- д) прибуток — 300 грн.

12. Підприємство реалізувало приміщення складу готової продукції за 4000 грн. (крім того, ПДВ). Первісна вартість – 10 000 грн., сума зносу – 8 000 грн. Який фінансовий результат від реалізації?

- а) Дт 44 Кт 79 - 2800 грн;
- б) Дт 40 Кт 44 - 2000 грн;

- в) Дт 79 Кт 44 - 2800 грн;
- г) Дт 79 Кт 44 - 2000 грн;
- д) немає правильної відповіді.

13. В результаті ліквідації обладнання оприбутковані виробничі запаси на суму 1 000 грн. Первісна вартість обладнання 10 000 грн., знос – 40%. Яким буде фінансовий результат від ліквідації обладнання:

- а) 6 000 грн. – збиток;
- б) 9 000 грн. – прибуток;
- в) 5 000 грн. – прибуток;
- г) 5 000 грн. – збиток;
- д) немає правильної відповіді.

14. Визначити суму чистого доходу від реалізації продукції та бухгалтерську проводку, якою відображається його закриття за такими даними: Виручка від реалізації товарів — 15000 грн., в т. ч. ПДВ.

- а) Дт 701 Кт 791 - 12500 грн;
- б) Дт 703 Кт 791 - 3000 грн;
- в) Дт 703 Кт 791 - 10500 грн;
- г) Дт 701 Кт 791 - 15000 грн;
- д) Дт 703 Кт 791 - 10500 грн.

15. Якщо дохід від реалізації продукції – 1500 грн. (в т.ч. ПДВ), собівартість реалізованої продукції – 1000 грн., то чистий дохід (виручка) від реалізації продукції становитиме:

- а) 1 150 грн;
- б) 1 250 грн;
- в) 250 грн;
- г) 500 грн;
- д) немає правильної відповіді.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Шара Є.Ю., Соколовська-Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік І. Навчальний посібник. К. : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2016. 336 с.
2. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 356 с.
3. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. Ч.1. За заг. ред. М.І. Бондаря та Л.Г. Ловінської. К.: КНЕУ, 2012. 553 с.
4. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. Ч.2. За заг. ред. М.І. Бондаря та Л.Г. Ловінської. К.: КНЕУ, 2012. 590 с.
5. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 3-тє вид. доп. і переробл. Київ: Алерта, 2008. 926 с.
6. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник. К: Центр учбової літератури, 2010. 536 с.
7. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 424 с.

Допоміжна

8. Давидюк Т.В., Манойленко О.В., Ломаченко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. Житомир: ЖІТІ, 2002. 687 с.
10. Грабова Н.М., Кривонос Ю.Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: Навч. посібник. К.: А.С.К., 2011. 416 с.
11. Лишиленко О.В. Фінансовий облік. 2-ге вид. К. : Центр навчальної літератури, 2011.

Рекомендовані джерела інформації

1. Законодавчі та нормативно-правові документи. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Все про бухгалтерський облік. URL: <http://vobu.ua/ukr/>
3. Дебет-Кредит: Український бухгалтерський портал. URL: <https://online.dtkr.ua>
4. Бухгалтер 911. URL: <https://buh911/ukr>
5. iFactor. URL: <https://i.factor.ua/ukr>
6. Податки & бухоблік. URL: <https://nibu/ukr>